

Štev. 10.

V Ljubljani, dne 15. maja.

„Naprej zastava Slave!“

1885.

Davorin Jenko.

22. oktobra letošnjega leta bode petindvajset let, odkar se je prvič zapela narodna himna slovenska „Naprej zastava Slave“. Besede za njo je zložil prerano umrlí pesnik Simon Jenko, napev pa je komponoval takrat na Dunaji živeči mladi umetnik slovenski Davorin Jenko.

Ko je omenjeni dan I. 1860. v dvorani pri „Sperlu“ v navzočnosti mnogoštevilnega slovanskega občinstva dunajskega l. 1859. ustanovljeno „Slovensko pevsko društvo“ prvič odpelo najnovejšo to skladbo svojega pevstva, elektrizovali so njeni glasovi vse navzočno občinstvo, tako da odobravanju ni hotelo biti ni konca ne kraja. Takoj na to se je raznesla pesem po vsem Slovenskem ter je malone postala pravo narodno blago. A tudi ostali slovanski narodi so jo brzo osvojili in tudi med njimi se je v kratkem času isto tako udomačila, kakor v Slovencih. Posebno Čehi in Hrvati niso poznali slavnostne prilike, o kateri bi se bilo smelo pozabiti na nauduševalno to himno slovensko, in pisalec teh vrstic je v letih sedemdesetih sam bil v Pragi večkrat pričča splošnemu naudušenju in presrčnemu odobravanju, ke-

darkoli je godba zaigrala „Naprej zastava Slave!“ — Ako so naši bratje Čehi o lanski petdesetletnici narodne svoje himne „Hej Slovani!“ tako sijajno vedeli dokazati spoštovanje in hvaležnost skladatelju, dolžnost je tudi nas Slovencev, da se o petindvajsetletnici te za vzbujo narodne naše zavesti tako znamenite skladbe spomnimo moža, ki nam jo je ustvaril.

Imeli smo tedaj za dolžnost, priobčiti sliko njegovo in podati glavne črtice iz njegovega življenja.

Davorin Jenko se je porodil dne 10. novembra 1835. leta v Dvorjeh poleg Cerkljana na Gorenjskem. Oče, imovit kmet in izkušen vinski trgovec, poslal ga je, spoznavši njegovo nadarjenost, v šolo v Kranj, kjer je dovršil prvi in drugi normalni razred. Ostala dva razreda začetnih šol in spodnji gimnazij je dovršil v Ljubljani, zgornji gimnazij pa v Trstu. Po dovršenih gimnazijskih naukih se je šel na dunajsko vseučilišče učiti prava ter je leta 1861. tudi dovršil državno-pravni izpit.

Poleg vseh nauk je zanimala Davorina vendar najbolj glasba. Še dokler je bil v Ljubljani, učil se ji je s posebno pridnostjo, in že tedaj je zložil nekoliko slovenskih pesmi, ka-

Davorin Jenko.

tere so njegovi sodijaki popevali pod njegovim vodstvom. Prišedši v Trst, našel je med muzikalnimi Italijani še več prilike do dalnje muzikalne omike. Posebno marljivo je obiskaval koncerte, pri katerih so sodelovale boljše moči, in mnogokedaj ga je jedna ali druga operna predstava zvalila v gledališče. Učitelji glasbe so mu bili: v Ljubljani Mašek in Ribar, v Trstu Sinico in Ricci.

Prišedši na Dunaj, gojil je Davorin poleg pravoslovja posebno jako tudi glasbene nauke. Po cele dneve je presedal v dvorni knjižnici, čitajoč partiture raznih oper. Posebno marljivo se je izobraževal v inštrumentaciji. To varši njegovi so ga cenili kot dobrega in večšega glasbenika, in ko se je proti koncu leta 1859. posebno na njegovo prizadevanje ustanovilo na Dunaji „Slovensko pevsko društvo“, izbrali so ga za pevovoja. To društvo, v katero so prav radi zahajali tudi Hrvati, Srbi in Bolgarji, imelo je svoje shode po raznih gostilnicah, najčešče pa v dvorani „Zum goldenen Sieb“ in „Zum Lothringer“. Pele so se poleg raznih slovenskih, hrvaških in srbskih pesmi tudi skladbe, katere je Davorin Jenko skladal nalašč v ta namen, kakor: „Hej rojaki!“, „Pobratimija“ in druge.

Prvikrat ste se peli v javnosti Jenkovi skladbi „Pobratimija“ in „Mornar“, in sicer na javni besedi, ki je bila v začetku leta 1860. v dvorani „Zum grünen Zeisig“.

Dne 16. maja 1860. leta je zložil Davorin Jenko himno „Naprej zastava Slave!“, katero so potem dijaki večkrat popevali na svojih shodih. V javnosti se je pela, kakor sem že prej omenil, z znamenitim uspehom prvič dne 22. oktobra istega leta.

Te skladbe so opozorile dunajske glasbene kroge na izredni talent Davorina Jenka, in ko je leta 1862. — Davorin je bil ravno v četrtem letu pravoslovja — pri pravoslavni šolskokerkveni občini v Pančevu bilo izpraznjeno mesto pevovoja, ponudil je tedanji ravnatelj dunajskega konservatorija Helmesberger to mesto njemu. Davorin, ki je dobro čutil, da je pravi njegov živelj glasba in da mu pravoslavni poklic ne bode nikdar postal v duševno srečo, odločil se je takoj, da ponujeno mu mesto sprejme in je stopil v svojo službo v začetku leta 1863.

V tem času Srbi še malone niso imeli umetnega pesništva. Kako je tedaj rasla ljubezen pančevskih rodoljubov do svojega pevovoja, videvši, da jim je za vsako besedo zložil kako novo pesem, katerih jedna je bila lepša od druge. Nastale so tako pesmi: „Sabljo moja, dimiščijo!“, „Bogovi silni“, „Šta čutiš, Srbine

tužni“ in druge. Jenkova slava se je širila naglo med Srbi in leta 1865. mu je ponudilo „Beogradsko pevačko društvo“ mesto pevovoja.

Čuteč jako dobro, da se Beli Grad z orjaškimi koraki bliža svojem napredku in da bodo v prestolnici srbski veliko ugodnejše okolnosti razvoju njegovega genija in uspešnemu njegovemu delovanju na polji slovanske glasbene umetnosti, sprejel je ta poziv ter se še istega leta preselil v Beli Grad. Tu je bil neumorno delaven v prostovoljnem svojem poklici in je podarjal srbskemu narodu skladbo za skladbo.

V priznavanje ga je pozvalo leta 1871. ravnateljstvo „Srpskoga narodnoga pozorišta“, da prevzame v njem kapelnštvo in mesto kompozitorja. Pri tem za omiko srbskega naroda tako važnem in zares uzornem zavodu deluje sedaj Davorin Jenko že štirinajst let neprenehoma in je pouzdignil gledališčno kapelo do dovršenosti, tako da mnogi v Belem Gradu obiskujejo o znanih jim že predstavah gledališče le zato, da čujejo glasbo.

Največje dosedanje glasbeno delo Jenkovo je opereta „Vračara ili Baba Hrka“, katero je uglasbil leta 1882. Njeno predstavljanje v belograškem srbskem narodnem gledališču je vzbudilo pravo naudušenje in vsi srbski listi so bili polni hvale za Jenka in njegov genij.

Za njegove zasluge na polji glasbene umetnosti so ga izbrali: „Srpsko učeno društvo v Beogradu“ in „Srpska Matica v Novome Sadu“ za svojega pravega člana; „Srpsko pevačko društvo „Davorije“ v Beogradu,“ „Pjevačko društvo „Kolo“ u Zagrebu“ in „Pjevačko društvo „Zora“ u Karlovcu“ za svojega častnega člana; kralj Milan I. pa ga je dne 22. februarja 1884. leta odlikoval „u dokaz kraljevskog blagovoljenja i priznanja zasluga, stečenih za kralja i otačbinu“, z redom Svetega Save. — Slovenska društva, katera malone o vsaki priliki pojo po katero njegovih skladeb, pa niso imela za slavnega rojaka našega priznanja in odlikovanja, kakor da bi hotela potrditi, kako resničen je latinski pregovor: „Nemo propheta in patria.“

Pesem „Naprej zastava Slave!“ je jedna najmanjših Jenkovih skladeb. Vsekakor pa je najslavnejša in dokler bode slovanskega naroda — tega bodočega vladarja sveta, tega nosilca omike in prosvete — tako dolgo bode s to skladbo živelo Jenkovo ime, kateremu želimo, da bi duševno tako čil, kakor petindvajsetletnice, dočakal tudi petdesetletnice slavne svoje skladbe.

—b.

Hrepenenje.

Hrenotek še, in spét okó bo zrló
Domačih gôr sinjevokrasni pas;
Trenotek, in v uhó mi spét zvenél bo
Domáčega govóra sladki glas!

Domačih trat, domačih logov, gajev
Motril krasôto bom domačih dév;
In v nôči bode pod domačo strého
Zazíbal v sen me mladcev naših spév.

Raduj srcé se, rádsti utrípaj,
V vesélji mi po žilah pôlji kri;
Pozábim naj, da v tem domačem raji
Moj díčni národ v sužnosti medlí!

Janez Solnce.

Zgodovinska novela. — Spisal dr. Ivan Tavčar.

V.

Giste dni je imel Janez Plavec, znan pretepač in kričač, dobro obiskavano gostilno za cerkvijo sv. Florijana tik mestnega ozidja. Točil je novo nemško pijačo, pivo, katero se je ravno tiste čase pričelo udomačevati po mestu ljubljanskem.

Omenjenega dne proti večeru je bilo v Janeza Plavca pivotoči precej gostov. Krčmar sam pa je tičal v temni veži ter se oziral po ulici navzdol, če morda ne pride še kdo.

„Barba,“ dejal je svoji ženi, ki je pred ognjiščem stala, „danes je lepo polno. Ta nemška pijača vleče. Ko točiš, glej da je veliko pen v vrčih. Pijane glave kaj takega ne opazijo. Denar, ki ga za pene potegnem, pa šteje ravno toliko, kot oni, ki ga za pijačo dobim. Ha! ha!“

„Kaj pa, če deželni stanovi zvejo?“ vprašala je žena plašljivo.

„Deželni stanovi imajo sedaj druga opravila, sedaj ko pride cesar!“ odgovoril je na to Plavec lahkodušno. „Sicer se jih pa malo bojim. Saj vidiš, kako mehko so danes sodili. Janez Plavec je lisjak, in za nos vodim vsakega, naj je ud deželnih stanov ali beraški dijaček, ki se pri meni napije ter hoče popihnuti, ne da bi plačal. Deželni stanovi, moj Bog, deželni stanovi. A si že slišala kdaj, da je zajec požrl volka! Ti stanovi! Veliko imajo besed, pa malo storé. Glej torej, da bodo pene po vrčih!“

Pri tem se je pošteni gostilničar obrnil ter namerjal stopiti v pivnico. Pri vratih je obstal ter se zopet zasukal proti ženi:

„Barba, tu notri je danes tudi tisti Kljukec z Gorenjskega. Veliko pije, plača pa nerad! Glej mu na prste! Ko je bil zadnjič tu, izginilo je nekaj nožev, nekaj žlic. Glej mu na prste. Pri moji duši, če staknem, da mi krade, polomim mu vse kosti in rebra po životu!“

To rekši odpre vrata ter stopi v pivnico. Tu se prvi hip pri slabi svetilnici ni moglo razločiti, kdo je navzočen. Čul se je krik, smeh in tudi posamične kletvine. Govorilo se je latinski — bilo je precej dijakov v sobi — nemški, laški in tudi slovenski.

Takoj pri uhodu je sedela pri slabo otesani, kmečki mizi tenka in grbasta oseba. Mož se je tiščal v kotu ter se skrival v temo, ondi vladajočo. Z zvitimi očesci je opazoval gostove za drugimi mizami ter se neprestano nekako neprijetno smijal.

Časih se je naslonil po mizi in tedaj se je prikazalo v svetlobi hudobno njegovo obličje, s katerega je štrlel neobičajno dolg, suhljast nos. Tik njega je sedel dijak Vid, s katerim smo se bili že poprej seznanili v lopi deželnega dvorca. Tu sem je prišel, da je pričakoval Jurija Ljudevita, kakor mu je bil obljubil.

Pila sta pivo iz velikega vrča ter le malo govorila. Tu in tam je izpregovoril starec:

„Pij! Vid! Danes bode nekaj zaslužka, kakor praviš!“

Pri tem se je neprijetno smijal.

„Kdaj pride tista Turjaška kislica!“

„Kdaj ne vem. Rekel je, da pride. Torej morava čakati, če tudi do polunoči!“

„Prav, prav! pa čakajva! Saj bode plačal! Kako pa ti je kaj v šoli? Ali so očetje jezujitje zadovoljni s teboj? Ali se pridno in dobro učiš? He, dlaka, o tem kaj povej poštenemu svojemu strijcu!“

„Učil bi se že, strijc! Ali kaj, če moram vedno beračiti in popevati po ulicah, da se časih do sitega najem. Vi ne veste, kolikokrat sem lačen!“

„Vidi se ti, vidi se ti! Saj se ti sveti skozi rebra! Pusti vse to, moj Vid, pa se mene poprimi. Videl boš, da se ti bode bolje godilo, hi! hi!“

Bledi mladenič se je zamislil, potem pa odgovoril tiho:

„Ne morem! Nekaj moram postati, strijc! In upam, da bode Ljubljana še doživela, ko bode beraški dijak nosil zlato verigo okrog vrata in škrlat ob rami! Tudi se mi zdi, da ne živite pošteno. Danes vsaj ne bodeta ničesar hudobnega skovala, ker potem bi videl rajši, da mi zgnije jezik, s katerim sem obljubil Juriju Ljudevitu, da vas hočem poklicati tu sem! Nekdaj, ko so me hoteli ljubljanski mesarji pobiti pri pretepu, rešil me je Jurij Ljudevit. Hvaležen sem mu, a nikakor ne toliko, da bi mu prodal nesmrtno svojo dušo, katero naj mi pokliče neskončno usmiljeni Bog k večnemu vzveličanju!“

Prisiljeno se je zasmijal starec:

„Polna skleda mi je ljubša od poštenosti. Ta še ni nobenega nasitila. Sicer pa ostani, kjer hočeš. Da nisi moje sestre sin, ne bi te že davno pogledal več, tako si dolgočasen.“

Potem se obrne k Janezu Plavcu, ki je bil ravno bliže pristopil ter kakor jastreb premeril z ostrlim očesom mizo, če ni kaj izginilo ž nje.

„Plavček, he! — kričal je grbač — pojdi pit, stari pehar! He! Plavček!“

Gostilničar je pristopil ter pil iz vrča. Oni ga je zaničljivo opazoval ter vprašal konečno:

„Ali veš, komu mi na Gorenjskem pravimo „plavec“, ali „plavček“? Ugani, pa ti plačam vrč te nemške godle, s katero slepariš za naš dobri in pošteni denar!“

„Komu?“

„Volu bele barve, ki je malo črnkast po hrbtu, ha! ha!“

Tudi drugi gostje so se smijali, kar je poštenjaka gostilničarja prav močno razkačilo:

„Tvoja sreča, Kljukec, da nisem pijan! Drugače bi ti premedel vse tvoje kosti?“

„Kaj!“ in Kljukec se je dvignil izza mize, poskusi malo Plavček, le poskusi!“

Plavcu je udarila kri v lice:

„Hudiča, ti mi zabavljaš v moji hiši! To se Janezu Plavcu še ni zgodilo! In ti, ti, ki prej kot ne kradeš, ki zoblješ moje žlice, moje nože!“

Ves srdit je planil proti onemu, ki je bil med tem zlezal iz kota. Poprej se je videlo možu, dakor da je grbast. Ali sedaj je v hipu stegnil svoje telo, da je bil dolg kakor smreka. Ko ga je hotel Plavec s tolstimi rokami pograbit okrog vrata, poprijel ga je bliskoma okrog pasa, dvignil ga v zrak ter treščil na tla, da so ubogemu gostilničarju vse kosti zaječale po telesu in da so glasno zaškripale deske pod njim.

Janez Plavec se je takoj zopet na noge postavil. Ali bistrumnež je preračunal v duhu, da je tu staknil svojega moža. Ustal je, škripal z zobmi ter grozovito klel — a Kljukca se ni več lotil. Kljukec pa se je takoj zopet izgubil v grbo, usedel se mirno za mizo v kot ter izpregovoril:

„Plavček, tu vzemi vrč in natoči ga, da bode poln! Pene obdrži za se, teh ne pijemo radi mi z Gorenjskega! Sicer pa puščaj svoje pivece v miru, če hočeš za slabo pijačo kaj potegniti!“ (Dalje prihodnjič.)

Iz sazavskih letopisov.

Zgodovinski roman. — Češki spisal Václav Beneš Třebizský, poslovenil —l—r.

(Dalje.)

„Določno moramo nastopiti proti njemu, z določeno tožbo, a ne s praznim natolcevanjem. Drugače ti še odpojemo: Počivaj v miru! A jaz bi vender rad videl, brat, na tvoji glavi opatsko čepico. In ali ni to razloga zadosti? — Ako pravimo“

Kanan se nagne bliže k Demetru in mu zašepeče nekaj v desno uho.

„In veš li to zanesljivo?“

„Morem mu to dokazati v obraz tudi pred samim kraljem, za katerega vender veš, da ima rajši Božetěcha, nego svojega brata Jaromíra z novim škofom vred.“

„Tudi ko bi bil o resnici svoje izpovedi prepričan in bi bil pripravljen ta trenotek umreti za njo, ne svetoval bi ti vender, da se predrzneš pred kralja. Si li pozabil, kako nagle jeze je Vratislav, da se je zaradi svojega ljubimca sprl s svojim sinom?“

Dobro je bilo, da je mesec le tako na pol svetil v sobo in da je bil Demeter z obrazom proti dverim obrnen. Na njegovem izsušelem obrazu so se zibale pri teh Kananovih besedah vse mišice, in oči, globoko upale v jamicah, razplamtele so zlovljivo.

„Celo h kralju pojdem s tožbo. Poročilu břevnovskega opata, ki je vender visitator našega samostana, mora se upogniti tudi sam kralj. — Ti bodeš opat in mene postaviš za priorja. Ako nam do tega pomorejo Břevnovski, ne ostanemo jim dolžniki.“

„Daleč je še, prijatelj, do opatstva. Ne vidiš li prsta božjega, nam pretečega? Gerhard je nenadejano zavozil v sredo valov.“

„Demeter! to ni bil božji prst, ampak voznikova nepredvidnost. Šel bodem vsaj k vladiki in povem mu, kar sem povedal tebi. — Že se mi tu vse malone gnusi. Človek nima ne trenotek miru, in ako se hoče kedaj odpočiti, namrgodi se Božetěch, kakor da bi hotel vrage, s katerimi je oral sv. Prokop, naščuvati nad nas. Le vprašaj, kako žive drugod. In kako bi še le mi mogli živeti! Ali smo zato toliko let tako dobro gospodarili, da bi mogel sedaj denar izmetavati za cerkev? Seveda bodo kasneje

dejali, da je to napravil Božetěch! — In mi? Ni vrag se nas ne bobne spominal. Povej mi, Demeter, ali se zato postimo, da bi s tem, kar si odtrgamo od ust, drugemu zidali spomenike slave? Jedenkrat moramo vender opustiti tako opatovanje! Pričanje treh bratov, in tako starih bratov, bode že nekaj zaleglo. Dobra pretveza bode vladiki odstranjenje slovanske liturgije, katero ljudstvo zlorabi. Pa o tem bodem že še natančneje povedal. Naj se ti sanja že danes o palici in infuli, s katero bode okrašena tvoja glava. Učakal bodeš tega. Videl bodeš, da učakaš“

„Star sem že — — —“

„In zato te bodemo volili, ker si star, da bi prej prišla za teboj vrsta na nas,“ seže mu v besedo, branečemu se, brat Kanan, odhajaje v svojo celico.

Demeter je bil že res star, ali zato si je prekanjenec vender le želel, da bi rajše danes nego jutri nakitili njega glavo s čepico sv. Prokopa ter mu dali v roke njegovo srebrno pastirsko palico.

* * *

„Celi večer sem te čakal, Radka! — Če se šališ z menoj, povej mi to v obraz. Kar sem se vrnil, napihuješ se in višes nos,“ začne očitati Strachota, ko je zjutraj zgodaj došel Krušinovo hčer, idočo na reko po vodo za perilo. Njega oči so vsplamtele s strastnim bleskom in roke krčevito sklenene so se tresle mrzlično.

„In zato bi bil imel s seboj dovesti ono Lahinjo. Jaz se ne znam tako nasmehavati in nimam črnih oči, tudi ne črnih las.“

„Danes, Radka, nisem prišel k tebi po šale in dovtipe. Zagotavljam te. Govori z menoj resno!“

„Ali me hočeš sedaj mučiti zato, ker ni hotela s teboj iti?“

„Skočim doli, veruj mi, Radka!“

Strachoti so začeli same jeze ustajati lasje pod čepico.

„Vsaj se bodeš ohladil. V ognji bi utegnil še zgoreti.“

„Imaš li drugega, ki ti sedaj prinaša bele zajce, povej mi to. Imena njegovega mi ni potreba vedeti, ker bi se ž njim tepel zaradi tebe. — Jedinj jaz imam pravico do tebe. In ko bi sam kralj prišel, ne dam te.“

Strachota skoči k dekletu, uzdigne jo kvišku z obema rokama, pritisne svoje ustnice k njenemu obrazu in še le potem jo izpusti.

Radka se sedaj vendar že ni več šalila; ustrašila se je teh divjih oči in razgretih lic, na katerih je sicer le mirnost in dobrotu počivala.

„Vidiš ti, dekle? Tako le te razven mene nikdo ne sme vzeti v naročje, nikdo te tako poljubiti, sicer bi bil takoj doli v reki, ali v prsah njegovih ta le meč in zategadelj opozarjaj vsakega, ki bi se ti hotel približati, naj se varuje. Življenje za jeden poljub je predrago in Strachota bi ne delal razločka. Še jedenkrat ti pravim: povej to vsakemu brez razločka. Radka, do danes ti verujem; ali gorje bi bilo nama, meni in tebi, ko bi ti ne verjel!“

„In ni li to resnica o ti Lahinji s črnimi lasmi in črnimi očmi?“ vprašala je Radka mladenča šepetaje in z nasmehom.

„Mogel bi bil pri nji ostati, ako bi bil le hotel. In kdo ve, bi li ne bila šla za menoj čez gore in lesove do sazavske doline. Dveh žen bi vendar ne mogel imeti; le tebe jedino! Ne vprašam te, kdo ti je to povedal; ali Bog ve kaj pametnega s tem ni storil. Imel bi se mu zahvaliti, toda ne — — rajši ne vem, kdo je to bil.“

Strachota zopet pritisne Radko na prsi.

Dekle se mu ni branilo.

Denašnji dan je priletel na rožnatih krilih, da se je reka rdečila, kakor nevesta. Ali še bolj rdeče sta se zalili lici Radkini. Mrzelo ji je, ker se je šalila s Strachoto zaradi črnih oči. Holata ji je to povedal le za šalo, češ, da svojega ženina malo podraži; ali danes bi bila mogla tudi molčati. Kaj mu je le šinilo v glavo? Še nikdar ni videla njegovega obraza tako divjati, tudi ne, da bi se tako jezno žareče iskriale njegove oči.

„Ne verujem temu, ne verujem!“ prodere Strachoti hitro iz ust. „Ali gorje meni in gorje tebi, ako bi moral verjeti. In ker temu ne verujem, zato sem te tako zgodaj čakal, da bi ti mogel pogledati v oči!“

Zopet se dotaknejo ustna usten. Lice njegovo je žarilo še vedno tako zelo in iz prsi se mu je izvijal, kakor iz peči gorak dih. Potem pa se napoti naravnost proti samostanu.

Radka je gledajoč za njim pozabila, da je šla na reko po vodo za perilo, in na to, kaj ji poreko doma, da se ne vrača.

Mladega oprodo je čakal v nedovršeni cerkvi menih. Kapuce je imel zategneno čez glavo in tiho, da se je komaj slišalo, šel je na drugi konec, če morda mladenič ne prihaja. Vendar ni dolgo čakal.

Kako se je začudil izrazu Strachotovega obličja! Ali vedel se je vendar prevladati.

„Čakam, kar se je začelo daniti. Gotovo si zaspal.“

„Povej mi resnico, oče, na svoje rešenje, na svojo dušo, na čast tega svojega oblačila in celega vašega reda . . .“

„Govori tiho! — Ne veš li, da včasih tudi stene izdajejo in da tudi valovi govore! — Pojdi tje le; tam naju ne bode nikdo videl in ne slišal! Povem ti, kar sem včeraj le napovedal.“

„Za Boga, za sveto telo božje; zaklinam te, oče, govori resnico. Veruj, da bi te ne ohranila tvoja obleka, ne plašč . . .“

„Groziti mi hočeš, dečko? Idi torej! Kaj mi je tudi vsega tega mari. Žal mi je le, da sem se spozabil s to druhaljo.“

„Ako si v meni vzbudil črva, vedi ga tudi utešiti; če ne, naj pa vzrase v pošast, bi bi pogoltnila mene in vas vse!“

Strachoti se oči zopet zabliskajo tako divje, da menih za korak nazaj stopi in se hoče mlademu človeku izogniti. Toda oproda mu pa zastavi pot, da je moral ostati.

„Slišiš li? — Zbudil si v meni črva, glej da ga tudi utolažiš. Kar si mi povedal, ne ve nikdo razven mene in zvezd na nebu! Sirota sem; to veš. In ako ne veš, povem ti to. Na svetu imam le njo jedino in razven nje nikogar drugega. In imam jo rajši, kakor če bi bile vse te skale iz zlata in moje imenje. Zato hočem vedeti resnico, sveto resnico. Moraš mi na to priseči pri križi, pred katerim moliš!“

„In potem?“ vpraša z mrzlim glasom menih.

„Vprašal se: potem? — Reci, da naj se poskusim z vragi, in hočem se.“

Redovnik prime Strachoto za roko in ga pelje na skalo, pod katero se je divje drvila Sazava, po potu pa mu nekaj grozno čudnega pripoveduje.

„Bodeš tedaj pričal? Morem li se na te zanašati? Moraš se pa popred zavezati, in jaz ti prisežem resnico vsega, kar bodem govoril, pred samim križem, pred katerim molim.“

„Vse bom pričal, kar le hočeš. Sirota sem in kdor mi je ukradel Radko, tat je moje sreče. In veš, kako se na Češkem plačuje morilcem in razbojnikom, naj bi bili tudi Bog si ga vedi kdo in naj bi njih glave sezale celo do nebes?“

Nehotoma seže Strachota po široki meč na strani.

„Ali pred njo ne reci nič. Bilo bi po vsem.“

S povešeno glavo, kakor brez sebe, odhajal je danes mladenič proč in globoko v dolini, v raztezajoči se globeli se je odpočil na pol sprhnelem deblu. Njega oko ni več plapolalo z divjim žarom; iz njegovega bledega obraza je izginol izraz tesnosti. Po lici so mu tekle gorke solze. Tukaj ga ni nikdo videl; tu se je mogel do sitega naplakati.

„Moreš li temu verjeti, ti srce moje, da bi te Radka varala in da bi tvoj gospodar bil nje zapeljivec? Nisi li opazil, Strachota! hudobnega posmeha, ki je kazil njegovo obličje in je delal tako protivno? Moreš li verjeti besedam, katere spravlja na jezik sovraštvo in peklerska zloba? — Toda, ali pa more ta stari menih lagati in za pričo klicati Boga, kateremu je sklenil do smrti služiti? Radka moja, Radka moja! Kaj naju čaka! Da si ti priležnica . . . Bolje ti bode, da ne živiš več, in tudi meni bode bolje. Ti uideš sramoti, jaz posmehu in omrzelemu življenju!“ vzdihnil je trpko mladenič in šel globeje v gozd.

Solnce je že stalo visoko nad gozdi. Tako milo je svetilo danes. Rumeno listje na drevesih se je lesketalo kakor razprostrto nebo nad kraljevsko posteljo.

Ali kaj je bilo mari Strachoti, da solnce tako milo sveti in da se rumeno listje leskeče po drevesih, kakor razprostrto nebo nad kraljevsko posteljo . . .

Sazavski benediktinci so molili v kornu hvalnice.

Kanan in Demeter sta sedela, ali prav za prav klečala drug poleg drugega. Oči obeh so bile zmagovalno obrnene na Božetčeha.

Brat Demeter je bil s to hudobno radostjo na osušenem svojem lici podoben hudobnemu dulu, katerega je ravno nad njim držal sv. Prokop na verigi.

(Dalje prihodnjič.)

Troja slava.

III.

Hrvaška petintridesetletnica.

„Čestita mladež, koja se za rana uči
uz Boga ljubiti i narod svoj.“

Strossmayer.

Leta 1850. je zasel vladiško stolico bosenskosremsko v Djakovu preslavni rodoljub Josip Juraj Strossmayer, dika jugoslovanska. Poleg Hrvatov je ta prvi sedaj živeči cerkveni knez slovanski tudi Slovencem poseben prijatelj in dobrotnik, pa torej zopet tudi naš slavljeneč. In tako še nekaj o petintridesetletni slavi.

Neki srbski pisatelj (Glas naroda 1874., 300) pravi: „Jezik in vera, to je uprav ves duševni život prostega, neobraženega človeka; pa dotakni se tega dvojega, dregnili si ga v živo. Obraženemu človeku je to mnogo manj; vender ne verujem, da se nahaja kje tako močen duh, ki bi srcu zapovedal, da na to dvoje povsema pozabi. Največji ljudje, največji duhovi se nagibljejo z vsem srcem k onemu glasu, kateri jih je v zibeli uspavljal, spominajo se onega Boga, katerega ime so kot otroci jecljali.“ In v obče je to istina. Zato pa naj tudi ta dvojica dobrota in lepota, vera in jezik ali nabožnost in narodnost, bode pri nas zmerom združena. Znamenite so besede, katere govori slavní Jan Kolár (Kázně a řeči II., 2) o narodnosti in nabožnosti. Pravi: „V vseh rečeh na zemlji se nahaja nasprotno zavisje; cele redi kreposti in pogreškov imajo svoj začetek v jedni, jedna krepost ne more brez druge obstati; tako tudi narodnost in nabožnost, od katerih je jedna človeška na zemlji rojena, druga božja nebesom lastna. Pa le samo ona pobožnost je srčna in resnična, katera je narodna; in le samo ona narodnost je Bogu prijetna in prava, katera je pobožna. Da ste si torej obé — narodnost in nabožnost — sestri, vidi se iz tega, ker imate obedve jeden začetek, obe se le v prežlahtnem srci ukorenite, obe se uzajemno vzbujate in podpirate, in da ste obe izvor mnogih prekrasnih kreposti ter zadnjič imate obe jeden občni namen, npravno dovršenost človeka.“ In v istem zmyslu piše krasno naš dr. L. Vogrin o veri in narodnosti: „Vera, ako ni usejana v narodnost, to je v narodnem jeziku na podlagi domorodne izobrazenosti, ostane kot koren na suhi skali, hitro usehne — vera brez narodnosti preide. Tudi narod, kateri nima vere, je mrtev, kot telo brez duše, on neki čas životari, umehkuži se, njega moči izginó, on propade in ž njim narodnost. In zato se vera in narodnost ne smete nikakor razdružiti,

oni sté dve nerazločljivi sestri, kateri morate v narodu uzajemno delovati, ako hoče isti obstati in svojo bodočnost imeti. Razdruženje teh sestic je smrt obojih, in zraven tudi smrtni udarec naroda in dežele, v kateri ste prešli.“ (Gl. Zora jugoslav. 1853., 103.)

Gojitelji teh dveh ljubeznjivih sester v narodu so v prvi vrsti narodni duhovniki. Kakor je iz početka luč sv. vere našim pradedom prisvetila od treh raznih strani, tako so tudi nje učitelji, duhovniki, od treh strani, iz Italijanov, Nemcev in Grkov, prihajali k Slovencem, in to še dolgo časa po prvem krvavem pokristjanjenji. Tako — opazuje primerno naš pisatelj — še denašnji dan imamo ostankov italijanskega in nemškega in nekaj tudi grškega jezika v naši cerkveni besedi; tako se tolmačijo sledovi glagolskega in cirilskega pisanja, ki se nahajajo v starih misalih; tako si tolmačimo bivanje italijanskih duhovnikov po naših straneh, katerih se še spominajo pri nas prestari ljudje; tako si slednjič lahko tudi tolmačimo bivanje onih potujočih hrvaških in staroverskih svečnikov, katerih omenjajo pisatelji 16. veka (Slovenski Narod 1869., 8.). Domače mašnike smo dobili Slovenci res pozno; kajti, kolikor je bilo v 9. stoletji slovenskega duhovništva pri nas, prognali so Nemci po Metodovi smrti takoj vse; a kar je še morda ostalo takega življa, ono so skoro na to došli Mažarji tam čisto zatrli. — Ako prav ne tuji, to so se vender domači duhovniki naši zavedali z večine svoje dolžnosti, pa so tudi delovali ter zlasti danes delujejo za vero in — za domovino.

Še ko so Slovenci bivali v poganstvu, pripoveda nam zgodovina o svečeniku Drohu, kako je kot načelnik hrabro branil vero in postave dedov svojih proti tujcem Nemcem, kateri so, kakor rečeno, pod obrazino kristjanstva in obrazovanosti našemu ljudstvu narinjavali robstvo in raznarodenost. A ko je narod naš, bilo na milo, bilo pod silo, naposled vender le vsprejel vero Kristovo ter si jo sčasoma priljubil srcu, tedaj ni bilo več sile zemске, katera bi mu jo mogla iz života iztrgati; za njo, za vero, vojeval je slovenski narod tudi naudušeno proti Turku, ljutemu vragu kristjanstva in Slovanstva. A kdo je tedaj v onih žalostnih nesrečnih dneh tolažil ljudstvo? Kdo mu je celeva rane? Kdo drugi, nego li duhovniki. Oni so bili vedno sredi naroda; oni so bili poleg viteških vojskovojev duševni stebri slovenskemu ljudstvu, da

ni obupalo, da ni popustilo svete vere in ne izgubilo narodnosti svoje. — Pa tako si je slovensko duhovništvo ne samo v verskem, nego tudi v narodnem oziru pridobilo lepih zaslug. V starih časih, kedar ni bilo toliko omikanih ljudi, kedar skoro nikdo ni znal ne čitati ne pisati, tedaj so bili duhovniki pač jedini učeni, kateri so našemu ljudstvu čitali knjigo v njegovem jeziku, iz prva dakakor le v hiši božji, a sčasoma so rojake svoje začeli tudi v učilnici malo po malo privajati besedi pisani, učiti jih slovenskemu berivu. Zares, kdo so bili prvi delavci na polji naše književnosti? Duhovniki, Trubar in tovarši. Kdo je tudi v novejši dobi začel delovati za omiko naroda? Duhovniki, Vodnik novinar in pesnik, Ravnikar pripovedovalec, Metelko slovničar, Slomšek naravnost naroden učitelj; sploh večina slovenskih pisateljev v prejšnjih časih je duhovskega stanu. Kaj da so duhovniki dan danes slovenskemu narodu, to vemo pač vsi dobro; pa zato res, kakor se jako laskavo izraža isti vladika Strossmayer (v pismu ljubljanskim bogoslovcem), „neumorni svečeniki Slovenije s ponosom morejo gledati na svoje delo, ker samo z njihovim trudom je slovensko ljudstvo probujeno in prosvetljeno“. (Naj nikdo p. n. ne misli, da povelečujoč tako slovenske duhovnike morda preziram svetovnjake naše ter teh zaslug o narodu stavljam v ozadje. Ne daj Bog! Tu je govor le z ozirom na prva naša duhovnika sv. blagovestnika slovanska.)

Slovinci nimamo svoje slovenske države in vlade, slovenskih svojih državnih službenikov po poklici, kateri bi se brigali za naš narod, za Slovenstvo, da ga okrepjavajo in njegovo dobro duhovno in telesno pospešujejo. Slovenci imamo jedino svoje narodne službenike, a to so duhovniki in učitelji. Področje v prvi vrsti je duhovniku v cerkvi, učitelju v šoli, a obema zopet v narodu, v ljudstvu samem. Z večine žive duhovniki in učitelji naši po selih in torej sredi slovenskega ljudstva. Ali more biti kje lepše prilike, prikladnejšega mesta, kjer bi se dalo več storiti za narod, nego li je baš bivanje naše sredi naroda? Ni je in ni ga. Zato pa, slovenski duhovniki in učitelji slovenski! Delajmo po vzgledu prvih naših duhovnikov in učiteljev, a delajmo zložno! Vsak po svoji moči ter v svoji stroki, a zopet vsi uzajemno! Vse za vero in za domovino! Sploh vsem, kar nas je in katerega koli stanu in poklica, vsem naj nam bodo mari zlate besede preuzvišenega uzmernega rodoljuba Strossmayerja našemu Gregorčiču: „Ljubimo narod svoj. Ljubezen do roda svojega je Bog sam usadil v srce človeka, a Jezus na drevesu križa s svojo divno poslednjo molitvijo posvetil. Ljubimo narod svoj, delajmo zanj, ker je razven ostalega tudi zategadelj naše ljubezni in našega požrtvovanja vreden, ker je od starih do današnjih časov pravi mučenik!“

K o n e c.

„Podobni mně byvajte.“ — I. Kor. 4, 16.

Od vseh strani pohiti letos slovanski svet na odločena mesta, da slavi slavno slavo Slavov slavnih, da počasti, ali prvoučitelja sv. Cirila in Metoda, ali narodnega očeta Ljud. Gaja, ali velikega rodoljuba Strossmayerja. Slovenci! Pridružimo se našim bratom! Počastimo tudi mi velike može, kateri so pač tudi naši. Najlepše bodemo to storili, ako posnemamo dične vzglede, kakeršne nam primerno podaje ta troja slava. Zato ostanimo zmerom verni vzveličanskim resnicam božjim, poslušajmo duševno vedno v bratovski zlogi in čuvajmo ne-

prenehoma svetinje našega ljudstva. Pa se bode tako mogla z nami ponašati cerkev, knjiga in narod! A Bog pomozí k našoj slozi!

Toliko kot skromen spomin o uzvišenih dogodkih Slovanom toli znamenitega leta 1885. —

A kaj bode od nas Slovencev? — ne pravim za 35 ali za 50 let, nego — bodo li za 1000 let Arnulfi in Vilhingi obslužavali nam in kolikotero osmrtnico? —

Отче, избави насъ отъ лѣкаваго. Јако твоѣе естъ цѣсарьство и сила и слава.

Andrej Fekonja.

O prirejevanji dosedanje naše literature za ponatis.

Spisal France Podgornik.

(Dolje.)

Oni pisatelji, kateri narod poučujejo znanstveno in neposredno za dejanjsko življenje ali praktične namene, izhajajo laže brez tujega kredita, ker jim izšolani razum in domači jezik vsaj povprek zadoščujeta. Jezik pa je razvit na podlagi preteklosti, in tako vidimo, da se vsaj na jedno stran dedščine naših prednikov ne more nikdor izogniti. Književniku je tedaj neobhodna potreba, da se z dosedanjo literaturo seznanja že zarad jezika samega, s katerim jedino mu je možno z novimi izdelki primerno k narodu govoriti.

Z druge strani pa je namen literaturi, da se med narodom širi in da postane vsak vreden proizvod obče blago ali hrana vsega naroda. Narodu se je treba razvijati, in on ne more brez škode čakati na veleume, kateri bi utegnili polagoma nastopiti in ga osrečevati z novimi deli. Že zarad tega je neizogibna potreba, da damo narodu, kar že imamo ali kar je tu pa tam raztresenega sam sebi ustvaril. Jednako se pritožujemo, da je naša dozdanja književnost premalo razvita, to je toliko večja dolžnost, da vsaj to, kar je pripoznano vred-

nega, ne ostane narodu mrtvo. Kakor pa se kaže stanje naše dozdanje literature, ne more je narod veliko uživati, ker je po vseh kotih razmetana in poskrita ali pa v starejših zvezkih celo pošla. Knjižnic na Slovenskem ni veliko naštetih, in še te so bolj ali manj pod tujim gospodarstvom in nadzorstvom, tako da tudi iz tega uzroka ne obsezajo vse slovenske literature, katera bi koristila narodu tudi v sedanjem razvitju. Pojedini rodoljubi, tudi če so srečno dočakali starost, so tudi le redki, kateri bi si bili mogli prisvojiti vse knjige tega stoletja, še manj pa vse časnike in časopise tudi samó izza poslednjih dvajsetih let. Na tujem bi še brezuspešnejše tudi po knjižnicah iskali večje skupine našega novejšega slovstva. Pisatelji sami so po takih neugodnostih v stiskah, tudi če se hrepené v kaki stroki ozreti na svoje prednike. Kdor je na tujem ali na kmetih, oddaljen od mest, ta je popolnoma brez pomoči v tem pogledu, in zanj je dejanjski dozdanja naša literatura, kolikor si je ni sam pripravil, brez vsakega dobrega nasledka. Zategadelj pisatelju celo literaturne zgodovine ali pojedine monografije malo izdajo. Kaj pomaga naštevavanje in morda celo kritična pohvala spisov tega ali onega književnika, ako pa ne moremo dobiti dotičnih knjig v roke! Sicer bi ugajali našim pisateljem za praktično rabo literaturni imeniki še veliko več, nego nepopolne dozdanje zgodovine naše književnosti. Imeniki, kateri bi v abecednem redu razne snovi in spise po predelih strok razvrščevali, koristili bi bolj pisateljem in v obče praktičnemu narodovemu razumu; in čas bi bil, da bi nam dejanjski priskrbeli takih imenikov, kakeršne imajo še celo posamične literarne družbe drugih narodov. Ako pa so na tako neugodnem še pisatelji, ki poznajo še bolje dotične strani, kako je priti do knjig, kaka je še le z narodom v obče! Obžalovati je, da je, ko narodu narašča književnost na razne strani, pojedinci že samo zarad tega nimajo v porabo za pouk in zabavo. Zarad take neprilicnosti se godi narodu velika škoda, in pisateljem, ki so se trudili s svojimi plodovi koristiti narodu, moralo bi biti in, če so še živi, mora jim biti žal, da je sad njih naporov med narodom tako malo razširjen in še manj od posamezncev v resnici prisvojen. Po takem je skrbeti, ne samo da se nam literatura množi, ampak tudi za naprave, da pridejo tudi starejši proizvodi po razmerah na široko med narod.

Zbirke domačega slovstva se morajo torej brezpogojno snovati in literarni plodi vsake vrste umrlih in še živih dobrih pisateljev izdajati po zvezkih. Na srečo se je začelo ravno zadnjih let v tem zmislu že nekoliko delovati, in že se nam je oglasila poleg podvojene „narodne biblioteke“ tudi še posebna „Ljudska knjižnica“. Taka prizadevanja so načelno hvale vredna podjetja in vredna narodne podpore.

Po merilu prikladnosti za sedanje razmere naj se došedanja dela breizjemno priobčujajo. Po takem ne pridejo vsa dela iz preteklosti v ponatis, ampak samo taka, ki so tudi za sedaj veljavna, in spisi najboljših pisateljev morajo izostati, ako so se

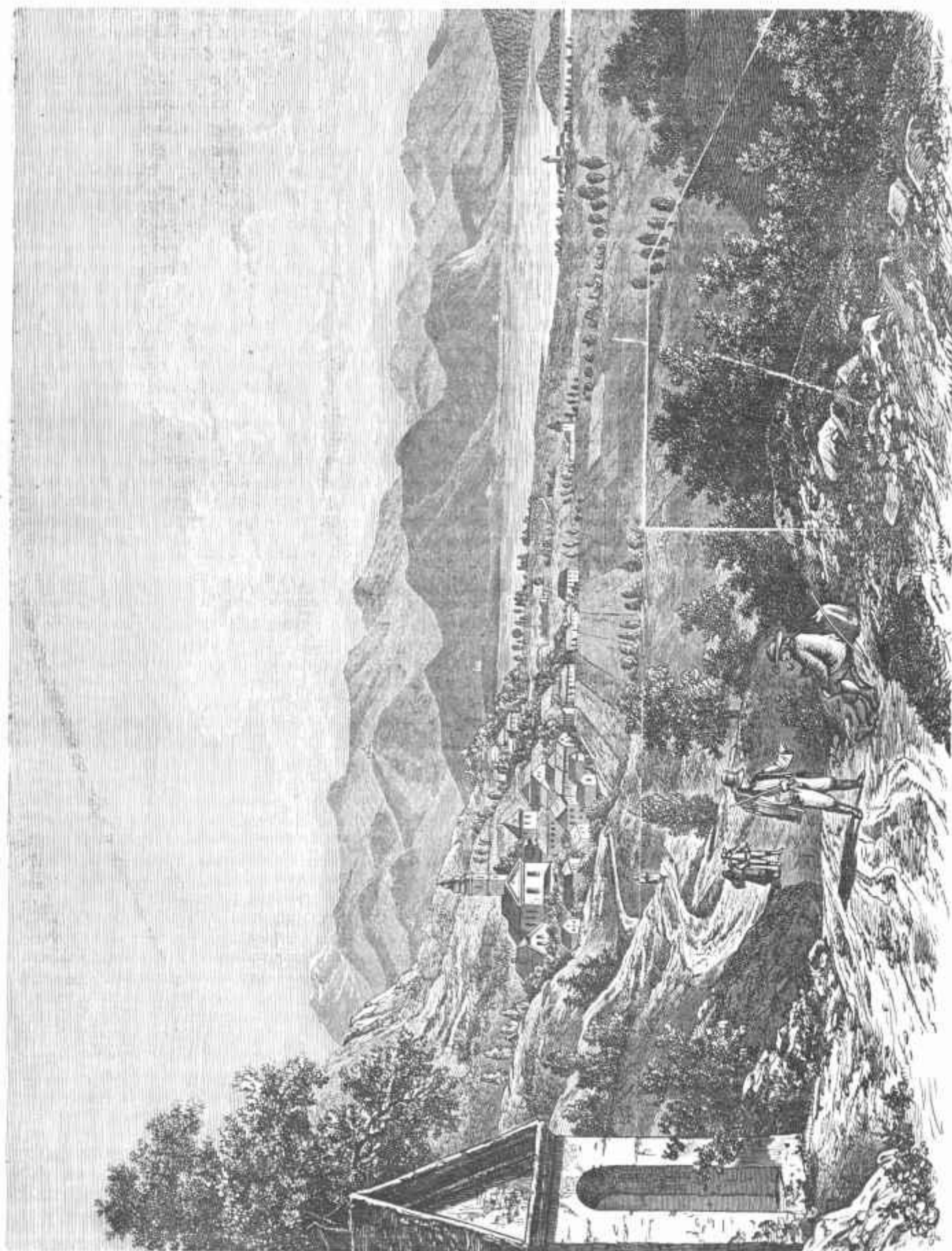
potrebe in nameni, po onih spisih izraženi, že dosegli ali z drugimi zamenili. Samo po sebi pa se umeje, da znanstvenih knjig o predmetih, ki so bistveno nepredovali, ne dajali bi s ponatisom brez duševne škode narodu v roke; takim zastarelim knjigam je usoda ponajveč še prostor odmenila v knjižnicah, kamor jih prihajajo pa tudi zarad jezikove oblike prebirat dotični strokovnjaki, kedar namerjajo jednake knjige na stopinji novejših predmetovih praiskavanj izdavat. V obče pa hranijo take zastarele knjige še vedno slovsko vrednost, katero znajo najbolje ocenjati domači jezikoslovci.

Krivo se navadno sodi o vsebini domačih časnikov, kateri se, prebrani, razmetavajo in uničujejo. Poleg važnosti, katero imajo zahipno ali aktualno za čas in celo dneve, na katere izhajajo, obsezajo tu pa tam strokovnjaško in praktično premišljene razprave o težnjah, katere so še vedno „na dnevnem redu“, torej tudi pozneje veljavne. Slovenci se na pr. še zdaj potezajo za neke železnične proge, kakor že pred desetimi ali petnajstimi leti; starejši naročniki se utegnejo še spominati, da se je isti predmet pred dvanajstimi leti v „Slovenskem Narodu“ korenitejšje razpravljaj, nego to kažejo denašnja premišljevanja in javni govori o isti stvari. Po takem se je treba ozirati v zbirkah tudi na korenitejšje starejšje razprave časnikov, katere so še zdaj praktičnega in v obče ukovitega pomena. Časniški, še zdaj veljavni, tudi po obliki izvrstni razgovori so še bolj potrebni, da pridejo v ponatis narodnih bibliotek, ker jih je še teže najti v razkropljenih listih. V tem oziru gospoduje velika nemarnost celo pri uredništvih onih časnikov, kateri so zaslužne in še praktične nasvete prvi v izvorih objavili. Še pri uredništvih se tu pa tam ne hranijo časopisni letniki polnoštevilni in v celotah ali pripravnih zvezkih; kaj li je pričakovati od posamezncev, kateri nimajo drugega namena, kakor da izišli list preberejo!

Bleiweisove „Novice“ so vredne v našem pogledu največje pozornosti. Malo rodoljubov je, kateri bi imeli vse letnike tega lista, obsezajočega neizmerne skupine duševnih zakladov vsake vrste, kateri so vredni ne samo, da narod vzdigne in združi iz njih bogati jezikoslovni del, ampak tudi politične in gospodarske nauke, kolikor so še sedanji dobi primerni. Tudi leposlovnega gradiva je v „Novicah“ toliko bodisi umetnega ali pa v priprosti obliki nabranega narodnega blaga, da mora slovenski narod ostati vsem onim hvaležen, ki so ali bodo vse te snovi in zaklade po predmetih razdelili in v skupinah objavili. Želeti je samo, da se stvar ne toliko po drugih časopisih, kolikor v posebnih zvezkih nadaljuje. Saj nam je do tega, da se raztresene snovi ne raztresajo več, ampak konečno v skupinah ponatisnejo. „Novice“ naj za tu razgovorjeno nalogo ostanejo vzgled za nabiranje vrednih snovi iz drugih časnikov, ki sicer za bližnjo bodočnost niso donašali toliko pomenljivega gradiva, pa vendar tudi mnogo jedra, ki zaslužuje, da se po dotičnih listih ne pogubi.

(Konec prihodnjič.)

Cerkniško jezero.

Volitev po dolenskih mestih.

Volitve v državni zbor se približujejo in že sedaj vlada po Slovenskem precej živo volilno gibanje. Največjo pozornost vzbujajo pač volilne priprave po dolenskih mestih in trgih. Sme se že danes izreči, da se bodo volitve po Kranjskem vršile v miru in jedinstvu, samo po dolenskih mestih in trgih se bodo srdito vojevali. Kar je največje čudo, vladni kandidat grof Margheri bode moral biti boj za parlamentarno svoje življenje s kandidatom, ki si ga je vkljub narodnemu eksekutivnemu odboru na svojo pest postavil gospoda Andreja barona Winklerja vladni slovenski list v Ljubljani.

Kakor Atena nekdanj mogočnemu Jovu z božjega čela, planil je sedaj na volilno bojišče visokorodnemu gospodu z glave vitez Šuklje, zavil v železje svojih fraz in svoje brezmejno domišljije ter vihteč z gorjačo po fevdalnem nasprotniku. Očita mu nespodobnost, netaktnost in še celo breznačajnost, češ, da je nekdanj sedel dr. Schreyu ob strani ter zastopal Nemštvo in germanizacijo! Moj Bog, ko bi hoteli Šukljetu očitati, kolikokrat in kako radikalno je izpreminjal svoje politično mišljenje, imeli bi mu po vsi pravici mnogo več očitati, nego sme on očitati grofu Margheriju! —

Ali o tem raje molčimo! Mi nismo najboljši osebni prijatelji gospodu c. kr. profesorju na dunajskem akademijem gimnaziji. Zategadelj nočemo prestopiti na osebno polje ter tudi nočemo govoriti o profesorjevi avdijenciji pri grofu Taaffeji, dasi smo prepričani, da je, če že ni zavestno poročal neresnice o ti avdijenciji, zavestno pretiral, in da je iz male muhe napihnil velikanskega slona, samo da bi premotil bodoče svoje volilce. Grof Taaffe je trdil slovenskim državnim poslancem, da ni z nadležnim državnim kandidatom niti besedice o dolenski železnici izpregovoril! Jedro cele zadeve je sedaj to, da se grof Taaffe, ko je nanj kandidat Šuklje z elegantnim svojim rapirjem pridrl, ni izrekel, da bi ne bil govoril onih besed slovenskim poslancem. Grof Taaffe je torej usodne besede slovenskim poslancem v istini govoril, in s tem bi morala biti pri zavestnih volilcih doznana sodba o onem nenavadnem političnem glumstvu, ki ga je uganjal Šuklje z dolensko železnico. Sicer pa ima vsak človek svoj ukus, in še celo novomeškemu županu bi ga ne hoteli odrekati, ki se sedaj v potu svojega obraza trudi za profesorja Šukljeta in za narodni razpor! —

Dvoje je nas napotilo, da hočemo pisati o dolenski volitvi!

Prvo je vedenje in ravnanje vladnega slovenskega lista v Ljubljani, v katerega predelih je profesor Šuklje ravnokar razbohnal nekako mešanico, ki jo imenuje svoj program. Tudi se je pisalo o vladnem tajniku in vitezu Schwarzu, da je šel na kratek sprehod po dolenskih trgih in da je ondi o belem dnevu trgal podplate za gospoda profesorja. Ta vest, dasi se je širila po slovenskih listih, ni se dementovala, iz česar smemo sklepati, da je bila resnična!

Sedaj pa pogledajmo, proti komu se obrača ostrina te izborne agitacije. Proti dosedanji poslan-

cem a grofu Margheriju in Viljemu Pfeiferju. Šest dolgih let so sedeli naši državni poslanci na Dunaji. Mnogo se jim je očitalo, to pa je istina: da grof Taaffe in njegovo ministerstvo ni imelo zvestejših, ponižnejših in krotkejših prijateljev od slovenskih poslancev. In med slovenskimi poslanci sta bila zopet grof Margheri in Viljem Pfeifer najzvestejša, najponižnejša in najkrotkejša privrženca vlade. Ali sedaj, ko je odločno izkazana potreba, da se mora vladna stranka pri volitvah pomnožiti in ojačiti, če naj grof Taaffe še dalje ostane na krmilu, sedaj so pustili „Ljubljanski List“ z verigo ter ga naščuvali na najodanejša služabnika naše vlade, kakor bi imel grof Taaffe namen preprečiti, da bi se ne izvolili z nova tisti poslanci, ki so ga dosle tako gorško podpirali! Vsaj ni čez noč nastopil narobe svet: vsaj grof Taaffe vendar ne vlada po načelu, da mora izpodkopavati samega sebe, če hoče trdno stati!

Čudne razmere so to. Po vsi pravici pa so razkačile dosedanje slovenske poslance, in celo narodno stranko. Vladnega lista divja agitacija za dunajskega profesorja je šinila kakor blisk med razmere ter jih za trenotek razsvetila. Videli smo pri tem, da je odlični gospod v kronovini čisto osamljen in da nima niti jedne, niti druge stranke za seboj. Nekdanj smo v tem listu naglašali nemško pri-slovico: wenn der mantel fällt, muss der herzog nach! Tedaj smo jo samo naglašali, sedaj bomo pa morda doživeli, da se bode izpolnila od besede do besede. In če bi se, mi se ne bomo solzili! —

Na drugi strani so nas napotila načela profesorjeva, da smo izpregovorili o volitvi po dolenskih mestih. Oseba kandidatova nam je malenkost, pač pa ne moremo in ne smemo prezreti načel, katerih reprezentant je ta kandidat. Ta načela so slovenski narodnosti nevarna, v pravem pomenu besede so strupena načela, in Bog nas obvaruj, da bi c. kr. krivi prerok z dunajskega gimnazija zvalil obilnejšo stranko k sebi, kot se mu je do sedaj posrečilo. Ako dospe profesorja Šukljeta krivi politični nauki do veljave, potem so šteti dnevi Slovenstva.

Koliko časa je tega, kar smo čitali v „Ljubljanskem Listu“ Šukljeta izpoved, da bi on, če bi se mu na jedni strani ponudil materijalni dobiček, na drugi pa kaka narodnostna koncesija, z obema rokama pograbil po materijalnem dobičku. Tu imate moža, čisto kakor je v resnici! —

Do sedaj smo živeli v veri, da je narodnostni in duševni razvoj nekaj uzornega, ki se nikakor ne sme pokladati na tehtnico, kakor sladkor in kava po prodajalnicah! Profesor Šuklje je drugega mnenja: materijalni dobiček je prva in najvažnejša stvar, in tudi narodnost se ima temu dobičku podvreči. Tedaj pa, kader je človek v stiski, ali bi se odločil za narodnost ali pa za evenk, tedaj naj z obema rokama pograbi po napolnjeni blagajnici! To je najnovejša politična modrost, ki jo je rodil grofa Margherija vročekrvni nasprotnik!

Profesorja Šukljeta program je tedaj hleb kruha, to je materijalni dobiček. Narodnost ima pri njem samo

takrat veljavo, če ne nasprotuje materialnemu dobičku. Kadar imaš voliti med skledo in ljubeznijo do slovenske domovine, tedaj pograbi z obema rokama po skledi! Gorje nam, če se naša mladina napije iz tega skaljenega vira! Potem mora izginiti iz naše politike vsa uzornost, vse, kar smo do sedaj prištevali k uzvišenemu dobru!

Slovenskega rodoljuba prva dolžnost je z vso silo se upreti, da to „kramarsko“ mišljenje ne prodere v slovenski politiki. Mi smo ubog narod, in če bodemo narodnost cenili po merilu materialnega dobička, napočijo skoro časi, ko bodo naši voditelji narodno prepričanje merili z vatlom ter ga po vatlu tudi prodajali. Da bi

slovenska ideja pri tem napredovala, ne moremo si mi, ki nimamo profesorja Šukljeta možgan, niti misliti.

Kant pravi nekje, da ima vsak človek svojo ceno, za katero se v kakem trenutku proda. Kandidat, ki se uriva dolenskim mestom in kateremu je program hleb kruha, bil bi prej kot ne tudi v dokaz temu izreku slavnega učenjaka, ako ga volilec dvignejo na ščit. Da ga v to nevarnost ne stavijo, odreko naj mu mandat. S tem pa se bodo le počastili ter javno pred svetom dali pričevanje v to, da jim je narodnost in narodno mišljenje najvišji uzor, ki se nikdar ne sme prodajati za materialne dobičke. Sicer pa hočemo o tem še prihodnjic pisati!

Naše slike.

Cerkniško jezero.

Zemlje, katero je prišlo v last slovenskemu narodu, obdarovala je narava s tako raznovrstno krasoto in različnostjo, kakeršne bi zastoj iskali kje drugje na tako neznatnem prostoru. Od visokih nebotičnih, z večnim snegom pokritih gôr koroških in gorenjskoprimorskih do osojnih, na lepih, valovitih gričih se razprostirajočih vinogradov Dolenjskega in Štajarskega; od mrzlih in nerodovitnih planjav notranjskoistrskih do plodnih ravnin murskega polja našel bodeš na njem vse oko in srce razveseljujoče pokrajinske slike prirode. V sinjem morji se zrcalijo obale slovenske zemlje; krasna jezera se skrivajo v nje čarobnih gorskih zakotjih; deroče reke tekó po njej.

Med največja naravina čuda pa moremo prištevati one brezštevne podzemeljske votline, ki se razprostirajo pod krševito zemljo Notranjskega in Krasa. Cela jezera stoje pod površino, o kateri se, ko jo prvič vidiš, zavzameš zaradi silnega kamenja, ki ga je v veličastnem

neredu razmetala priroda po nji. Reke in potoki imajo svoje struge pod holmi in dolinami, katere v potu svojega obraza in z neizmernim trudom obdeluje pridni Kraševac.

Ti podzemeljski toki so tudi začetek cerkniškega jezera, katerega sliko podajemo danes svojim bralcem. Ko pomladi pridni ratar orje zemljišče med Javornikom, Cerknico in Grahovem; ko se po leti razlegajo po njem šaljive nagajice neskrbnih ženjc in ko v prvi jeseni odmeva veselo petje marljivih koscev — zalije ga tedaj, ko nastopijo deževni dnevi in se podzemeljske votline tako napolnijo, da voda ne more sproti odtekati, vodé in kmetovalec in kosec postaneta ribiča.

Jezero je dobilo svoje ime po prijaznem in narodnem trgu Cerknici, kateri se vidi na naši sliki v ozadji. Kdor hoče poznati krasote in znamenitosti naše slovenske domovine, naj si ne pozabi ogledati Cerknice in njenega jezera.

— 6.

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

Slovinci!

Ko se lansko leto zaradi nepredvidnih zaprek ni mogla uresničiti želja mnogih Slovencev, da bi bili obiskali svoje brate Čehe v njihovi prvostolnici — v zlati materi Pragi, čule so se takoj od mnogih strani želje, naj bi se potovanje v Prago letos vsekakor zvršilo ter ob jednem združilo s potovanjem na Velegrad, da se tako udeležencem zabavnega vlaka ponudi prilika, ogledati si one posvečene kraje, kjer sta besedo božjo oznanjala sveta blagovestnika naša Ciril in Metod in kjer sta službe božje služila v lepem jeziku slovanskem.

Odbor, ki se je osnoval ad hoc, oziral se je na te želje in uredil stvar tako, da se bode slovanski vlak peljal najprej na Velegrad in od tam čez Olomuc v Prago, potem pa skozi Brno in Dunaj nazaj. Pogoje za vožnjo

je dosegel odbor tako ugodne, da se bode vsakemu, kedor si želi ogledati cvetoča češka mesta in posebno sijajno prvostolnico češko z novim narodnim gledališčem; vsakemu, kedor letošnjo slovansko tisočletnico želi proslaviti na kraji poslovanja slovanskih prosvetnikov in blagovestnikov, lahko mogoče udeležiti potovanja na Velegrad in v Prago.

Posebni vlak s slovenskimi potniki se bode odpeljal dne 10. avgusta iz Trsta ter bode do Spielfelda postajal na vseh postajah, od tam naprej pa le na poglavitejših. Oni udeleženci, ki stanujejo ob postranskih progah južne železnice, mogli se bodo na Nabrežino, v Divačo, v Št. Peter, Zidani most, na Pragarsko in v Maribor pripeljati s katerim koli poštnim vlakom, da prestopijo potem v posebni vlak.

Na Dunaj bode prispel vlak dne 11. avgusta. Tu bode jeden dan odmora. Dne 12. avgusta se odpelje vlak v Uherské Hradište (Velegraška postaja), kjer se bode prenočevalo. Dan 13. avgusta bode posvečen Velegradu; na večer tega dne ali v jutro dne 14. avgusta se odpelje vlak v Olomuc, kjer poseben odbor že sedaj dela velike priprave, da — kakor piše njega predsednik — „dostojno sprejme drage si brate slovenske“. Dne 15. avgusta bode prihod v Prago, kjer vsi slovenski potniki skupno ostanejo dva dni ter se udeležé dveh gledaliških predstav.

Vrniti se bode mogel vsakdo z onim poštnim vlakom, s katerim bode hotel, preko Brna ter si, ako bode želel, ogledal tudi to mesto. Vožnji listki bodo veljavni celih štirinajst dni.

Cene za vožnjo na Velehrad in v Prago ter nazaj pa so naslednje:

Od postaj:	Za II. razred gld. kr.	Za III. razred gld. kr.
Trst , Guljan, Brežina, Prosek, Sežana, Divača, Lesečje, Št. Peter, Prestranek, Postojina, Rakek, Logatec, Borovnica, Krmin, Gorica , Sovodenj, Zagrad, Ronki, Tržič, Reka, Opatija, Jurdani, Sapijane, Trnovo-Illirska Bistrica in Kilovče	34 —	23 50
Ljubljana , Zalog, Laze, Kresnice, Litija, Sava, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Zidani most, Rimske toplice, Laški trg in Celje	32 —	21 50
Pulj , Vodnjan, Rovinj, Kanfanar, Št. Peter, Zabronič, Pazin, Cerovlje, Roč, Rakitović, Buzet, Podgorje in Herpelje	38 20	26 50
Ptuj , Pragarsko, Št. Jurij pri Celji, Štoré, Ponikva, Poličane, Slov. Bistrica, Račje, Hoče, Maribor , Pesnica, Št. Ilj in Spielfeld	27 —	17 50
Gradec	23 —	15 50
Bruck na Muri	21 —	14 50
Beljak , Podravlje, Vrba, Poreče, Kriva Vrba, Celovec , Grabštang, Sinčaves, Pliberk, Prevalje, Spodnji Dravobor, Vuzenica, Vuhred, Ribnica, Št. Lovrenec, Ruše, Bistrica in Lembah	32 —	21 50
Sisek , Lekenik in Velika Gorica	33 50	22 20
Zagreb , Zaprešič, Brežice, Krško, Rajhenburg in Selnica	29 50	20 —
Čakovec (Varaždin) , Središče, Ormož, Velika Nedelja in Možganci	31 —	20 50

Ker je podpisanemu odboru najkasneje do 10. julija treba vedeti število udeležencev, naj se blagovolijo vsi oni, ki se za to odločijo, oglasiti do tega časa pri njega predsedniku gospodu Ivanu Hribarji ali njegovemu namestniku gospodu Ivanu Murniku. Tudi denar naj se pošila jednemu ali drugemu imenovanih odbornikov.

Kar bode drugega še potreba vedeti, priobčil bode odbor vsakemu udeležencu posebe, razglasil pa tudi po slovenskih listih.

Slovinci! Njegova Preuzvišenost, premlostivi vladika bosenskosremski, Josip Juraj Strossmayer, izporočil je podpisanemu odboru, da se bode pridružil slovenskim potnikom velegraškim. To Vam bodi v vzpodbujo za obilno udeležbo.

V Ljubljani, dne 8. maja 1885.

O d b o r

za priredbo vlaka na Velegrad in v Prago.

With Slava's banner, forwards! „Napreja“ si Slovani niso prelagali, vsi ga pojo in poznajo v slovenskem izvorniku. Jednake časti ni imela pesem: Hej Slovani!, ali: Kde dom je moj? Ostali narodi evropski, kateri so kakor mi indoevropskega debla in kateri imajo v svoji sredi še mož, zanimajočih se za literarno in glasbeno razvijanje naše, in sploh ljubezni za naš obstoj in našo bodočnost, ti narodi indoevropski, s katerimi smo nekedaj bliže stali, morajo si zdaj, ako nas hočejo razumeti, prelagati naše besede. In res nas veseli, da je slovenska himna „Naprej“ ravno o svoji petindvajsetletnici doživela toliko čast, da je preložena na angleški jezik. Ravnokar je namreč izšla skladba in besede v izvorniku in v angleški prelogi v Londonu. Za prelogo sta skupno skrbela angleški pisatelj Alfred L. Hardy in naš rojak Andrej Jurtela. To je ob jednem prva slovenska pesem v angleškem prevodu, in zategadelj jo podajemo čestitim bralcem, da jo primerjajo slovenskim besedam. Obema gospodoma, našemu sotrudniku A. L. Hardyju in A. Jurteli pa izrekamo presrečno hvalo, da sta našo himno tudi v Angležih udomačila. — Popolni naslov delu je tale: Naprej zastave Slave! (With Slava's banner, forwards!) the Slovenian National March, or Patriotic Chant of the Slovenes, the South-Slavonic people of the provinces of Carniola, Carinthia, Styria, and Istria, etc. in the Austrian Empire. The Music by the Slovenian composer Davorin Jenko. The Words by the Slovenian poet Simon Jenko. Re-arranged as a solo for the Pianoforte; with interlinear English version by Andrej Jurtela and Alfred L. Hardy. London. 1885.

„Naprej“ torej slove v angleščini:

With Slava's banner, forwards!
To shed heroic blood,
For native country's welfare
Let rifle's voice resound!

With our weapons in our hands
We'll thunder at the foe;
And in blood will claim the rights
Which home and hearth demand.

Mother dear was me entreating,
Arms around my neck was winding,
While my maiden near was sobbing;
My beloved stay thou here!

Farewell, mother, farewell, maiden!
Now my nation is my mother,
Honour, glory — my betrothed;
Fly then, let us, fly to arms!

Za župana ljubljanskega je bil zopet izvoljen gospod Peter Grasselli.

Matija Majar Ziljski. Velegrad in Praga!

Kmalu razgrne poslednja strmečim romarjem slovenskim vse dragotine, kar se jih je nakopičilo v nji za Přemislincev, Luksenburžanov, Poděbrada in Habsburžanov. Objela nas bo zlata Praga s slovansko ljubeznijo kakor zopet najdeno deco, saj so jo v davnih časih priznavali za svojo mater naši dedje, katerim je gospodoval slavni Otokar II. Odprla nam bode svoje gledišče, zavode, muzeje, palače . . . Tedaj, ko nas bo obdajal ves njen blišč in kras, ne smemo pozabiti skromnega biserja, ki se skriva v njenem obzidji. To je jeden najblajših sinov, kar jih je rodila slovenska mati, značaj, kateri je ojeklenil pod sovražnimi udarci usode. To je naš Matija Majar, ki je srce, oči, imetje, vse, vse dal svoji domovini. Zdaj uživa gostoljubnost češkega naroda; na Slovenskem ni našel mesta, kjer bi bil brez skrbi preživel zadnje temne dneve. Ljubezen do Slovanstva popelje nas v Prago. Te uzvišene ideje uneti prorok med nami je bil celih petdeset let M. Majar. Visoko je dvigal zastavo slovansko tedaj, ko je malone obupaval nad našo bodočnostjo največji pesnik slovanski. Res, da nam ni zapel kake slovanske „Marseillaise“, ali zbiral je po starem Gorotanu drage zaklade narodne poezije, zaklade, ki so zdaj že propali. On ni Miklošič, ali njegove knjige o slovanskih

jezikih so pripomogle dokaj, da se je širila med Slovenci slovanska ideja. On je bil Vseslovan že pred l. 1848. Bodoča slovanska zgodovina ga bode imenovala poleg prvih slovanskih budnikov. Kdo je zanesel slovansko ime med brate Ruse? Mari ne M. Majar? Ni še dolgo tega, kar so Rusi poznali samo dva Slovence: pokojnega Bleiweisa in Majarja. Ne bom jemal v misel njegovega „Slavjana“, ki nas je tri leta naučeval za slovensko uzajemnost, ne knjige njegove o sv. Cirilu in Metodu, ki jo izda v slavo letošnje tisočnice družba sv. Mohorja, vprašam samo: Je li mogel Matija Majar še kaj več storiti za Slovanstvo? Predlagal bi, ali bolje, da ne! Slovenci smo ubožni. Reveži nimajo, bogatini pa ne dajo. Kader obiščemo Prago, poklonimo se vsaj našemu častitljivemu starejšini: poklonimo se mu, kakor zasluži. Dokažimo mu, da je ona misel, kateri je posvetil svoje življenje, da je uzajemnost slovanska postala meso, da nas je ona spremljala na poti v bratovsko zemljo češko. Če se mu že drugače ne moremo hvaležnih skazati, vsaj s to zavestjo mu polajšajmo življenje večer. Morda v tem oziru kaj primernega ukrene slavni odbor za potovanje na Velegrad in v Prago?

Z Notranjskega nam dohajajo najugodnejša izporočila o kandidaturi dr. Dolenca. Obreza nima nikjer simpatij in le nekoliko neprostovoljnih pristašev. Komu mi želimo najboljši uspeh, o tem nam niti pisati ni treba. —

Ime „Sloven“ razlaga J. Perwolf v 1. snopči VIII. zvezka Jagičevega „Archiva“ tako le: „Temno je še zdaj razširjeno narodnostno ime Slovanov, *Slověne, Slorene, Slorjane, Slorini, Slorenci, Slorinci*, sing. Slověnin, Slovenin, Slovjanin, Slovenec, Slovinac itd., adj. slověnsk (slověnosku), slovensk, slovinsk, slovjansk. To ime je še do zdaj ostalo neraztolmačeno, in vsi poskusi, razložiti ga vsaj nekoliko, ostali so brez uspeha; tako izvajanje od *člověk* in *sloro* (govorniki proti Němcem — něm mutus, alienus), od *slava* (kar se mora absolutno zavreči, ker so se Slovani v zgodovinskem času imenovali vedno samo *Slov-ene*, z *o*, ne pa *Slav-ene*, z *a*), itd. Prim. Šafaříkove Slov. Starož. §. 25. Izvajanje Grimmovo od svoj, svoboda, je prefantastično. Šafařík in še pred njim Dobrovský sta se približevala mnenju, da so se Slověne najbrž imenovali po kaki deželi, kar se zdi, da je tudi najverojetnejše. Ime Slověne ni bilo izvorno ime vsega arskega debbla, ampak nekaterih narodov tega debbla, kakor se do zdaj imenujejo karpatski Slovani specijalno Slováci (Slovák: Slověnin = Poljak: Poljanin = Slězak: Slězanin itd.), planinski Slovani — Slovenci (adj. slovensk). Takih Slovenov v ožjem pomenu je prej bilo še več.

„Čebelarsko in sadjarsko društvo za Kranjsko“ raspisuje 10 daril za one šolarje, kateri letos največ kebrov naberejo in mero nabranih kebrov naznanijo društvu. Darila so: I. 2 cesarska cekina; II. 1 cesarski cekin; III. — VII. po dva srebrna goldinarja; VIII. — X. po 1 srebrn goldinar. — Sedež društvu je na Jesenicah (Gorenjsko). — Pridnim otrokom se s tem daje prilika, zvrševati koristna dela in si zaslužiti lepega denarja za šolske potrebe. Skrbni roditelji naj jih o tem pouče!

Jurčičevih zbranih spisov IV. zvezek je ravnokar izšel z naslednjo vsebino: 1.) Tihotapec. Povest iz domačega življenja kranjskih Slovencev. („Slovenski Glasnik“, 1865); 2.) Grad Rojinje. Povest za slovensko ljudstvo. („Slov. Večernice“, 1866); 3.) Klošterski žolnir. Izvorna povest iz 18. stoletja. („Slovenski Glasnik“, 1866); 4.) Dva brata. Resnična povest. („Koledarček družbe sv. Mohorja“, 1868). — Josipa Jurčiča zbrani spisi izidejo v desetih po 18 do 20 tiskanih pol srednje osmerke obsežnih zvezkih. Prvih šest zvezkov bođe obsezalo romane, novele in povesti; sedmi zvezek pesmi, balade in dramske spise; osmi študije, feljtone in nekatere politične članke; deveti literarno ostalino, osobito na pol dovršeni roman „Slovenski svetec in učitelj“; deseti obširen životopis s pisateljevo podobo in raznimi listi njegovimi. Odbor za Jurčičev spomenik namerja vsako leto izdati po tri zvezke. Ker pa mora odbor s skupilom vsakega zvezka zalagati naslednjega, zato pozivamo ves slovenski narod, da bi z obilimi naročili podpiral domoljubno podjetje njegovo ter mu tako pomagal dičnemu pesniku in pisatelju Josipu Jurčiču postaviti dostojen literaren spomenik.

Jurčičevih „Zbranih spisov“ stoji:

I. zvezek, nevezan po	gld. 1.—
elegantno vezan po	„ 1.50
II. zvezek, nevezan po	„ 70
elegantno vezan po	„ 1.20
III. zvezek, nevezan po	„ 70
elegantno vezan po	„ 1.20
IV. zvezek, nevezan po	„ 70
elegantno vezan po	„ 1.20

Naročnina za I, II., III. in IV. zvezek znaša nevezani zvezki 3 gld. Za vse štiri lepo vezane zvezke 5 gld.

Naročnina za zvezek I., II., III., IV. in V. stoji 3 gld. 50 kr., za elegantno vezanih prvih pet zvezkov 6 gld.

Naročnina se pošila najprikladnejše **s poštami nakaznicami** z naslovom: dr. Jos. Starè v Ljubljani, Marije Terezije cesta 5. Naročniki prejemaajo knjige franco. Dijaki dobivajo Jurčičeve „Zbrane spise“ po 60 kr. izvod, ako si naroče skupno po 10 izvodov ter za nje pošljejo g. dr. Jos. Staretu naročilno vsoto 6 gld. Jurčičeve „Zbrane spise“ prodajeta tudi Janez Giontini in Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani po zgoraj navedenih cenah.

„Ljudska knjižnica“ veselo napreduje z izdavanjem ukovitih in pripovednih spisov. Zvezka 6. in 7. prinašata to le vsebino: „Salvijan“, zgodovinska povest iz šestnajstega stoletja. Posnel H. Majar; „Za očin dom“. Češki spisal Alojzij Jirásek; „Mati in sin“. Češki spisal kanonik Vacslav Štule, preložil Leop. Gorenjec-Podgoričan. — „Ljudske knjižnice“ prihajata vsak mesec dva po štiri tiskane pole obsežna snopiča na svetlo. Naročnina za četrto leta stoji 48 kr., za pol leta 90 kr., va celo leto 1 gld. 70 kr. s poštino vred. Posamični snopiči se prodajejo s poštino vred po 8 kr., a brez poštine po 6 kr. Izdavatelj in odgovorni urednik je Lavoslav Kordeš (Leonova tiskarna v Mariboru).

Ostali slovanski svet.

„Balkanska carica.“ — Črnogorski knez ni samo hrabri junak, nego on je znan v slovanskem svetu tudi kot pesnik. Najnovejši pesniški proizvod njegov: „Balkanska carica“ je z veseljem in naučeno pozdravila vsa Evropa in s tem opozorila ves izobraženi svet na literarno delovanje črnogorskega kneza. „Balkanska carica“ se je predstavljala najprvo na Cetinji, in lipski

list „Magazin für die Literatur des In- und Auslandes“ je prinesel od znanega pisatelja F. Kraussa ne ravno las-kavo in nepristransko kritiko, pisano na podstavi vsebine, priobčene v „Črnogorki“ (leposlovnem listu, izhajajočem na Cetinji) po prvi predstavi na Cetinji. Druga predstava je bila letos v Podgorici, in dunajski list „Neue freie Presse“ je nalašč poslal k predstavi svojega poro-

čevalca, da se udeleži te druge predstave in da jo oceni. Ta kritika je jako laskava, a ne površna, kakor Kraussova, kateri še ni znal vse vsebine „Balkanske carice“, kajti on je spisal svojo površno kritiko iz kratkega poročila, priobčenega v „Crnogorki“. Ocene dunajskega lista ne moremo podajati, pač pa mislimo najbolj ustreči bralcem svojim, ako jim podamo kratko vsebino, katera je po sebi jako zanimiva.

Gradivo drami je vzeto nekoliko iz narodne pesmi. Glavni junak drame je Stanko, sin Iva Crnojevića. Gonjen od slavohlepnosti, začne se Stanko vojskovati proti Črni Gori, da jo s pomočjo turške vojske uklene v turški jarem. Res njemu se užali, videč toliko turško moč, katera bode upropastila njegovo domovino, ali spet ga zaslepi njegovo slavohlepje: Stanko sanja o velikem balkanskem cesarstvu. Mlad je, močan in moški, torej ima vse, kar mora imeti črnogorski junak. Boril se je že na strani slavnega Jurja Kastriotića proti nevernikom, ali ko je nastalo pomirje, znal ga je prebrisani Ibrahim aga zavesti in ga še pregovoril naposled, da je postal turški sluga. Ivo, Stankov sluga, pripoveduje prijatelju Ugleši, da mu je Stanko izročil pismo, naj ga odnese v turški tabor, ali sumnjajoč, da v listu ni nič dobrega, odnese ga Ivo namesto v turški tabor Stankovemu očetu na grad Žabljak. Oče, prebravši pismo, poroči sinu, da se koj vrne, a ta ga tudi poslušaj, ne sluteč ni najmanj, da je njegovo pismo dospelo v prave roke. Živeč v Berislaveih, snide se s svojo zaročenko Danico, hčerjo Perunovo.

Danica ljubi Stanka od vsega srca, ali je vendar odločna Črnogorka, kateri ni na svetu dražjega od njenih črnogorskih gor, in bode ljubila samo Črnogorca. Ali ona ljubi tudi Stanka, ker ima on vse kreposti in vrline pravega Črnogorca; in ta prava Črnogorka je trda kakor kamen njenih gor, ko jo Stanko hoče pridobiti za svoje nakane, celo še tedaj, ko ji Stanko riše z zapeljivimi besedami ves oni sijaj in krasoto, katera jo še čaka kot „balkansko carico“. Ljubljencja se razideta, ko nenadoma dobi Danica krivo vest, da so Stanka zarobili Turki. Od bolečin potrta tava s svojo tovarišico Marto po polji, ko jo sreča Stanko. Danico to tako pretrese, da so jo morali, vso brez zavesti, odnesti v šator ljubčevkov. V tem času pa se je dogodilo več tega. Z Žabljaka pridejo poslanci Iva Crnojevića, Dean in Perun, oče Daničin, katera mu prigovarjata, da opusti misel svojo in da ostane zvest domovini svoji. Stanko ostane pri svojem, in popričkanjši se z Deanom, zasadi mu meč v prsi. Ne opusti misli svoje ni tedaj, ko ga umirajoči Dean prosi, da ne sklepa prijateljstva s sultanom. Danici, katera je medtemtega okrevala, pripoveduje Stanko, da je v obrambi ubil Deana in ji priznaje, da se je že zavezal s sultanom, in jo pozdravlja kot carico balkansko. Ali Danica niti noče čuti o tem in hoče še jedenkrat pri slovesu pregovoriti Stanka, da ostane zvest svoji domovini. Stanko se hoče speti na konja, zapazivši z Žabljaka dobajati Črnogorce, ali Danica prosi slugo, da ji da meč, da ga zabode izdajalcu v prsi. Toda sluga se obotavlja, in Danica se obrača k navzočnim Črnogorcem, obetajoč, da bode tistemu žena, kateri ubije izdajalca. To je Stanku preveč. Ljubomoren iztrga meč in rani Danico, in pogledavši jo še jedenkrat, zakrije si lice in odide v Turke. Oče Daničin in Črnogorci najdejo dekle že v krvi, ali rana ni smrtna.

Tretje dejanje nam predstavlja Turke in Črnogorce, pripravljene na boj. Voja sta obema vojskama brata Crnojevića: stari Jurij na črnogorski, mlajši Stanko na turški strani. Ivo, sluga Stankov, skesa se zadnji čas, zapušča svojega gospodarja in pripoveduje Juriju, kako je turška vojska postavljena. Črnogorski voji se snidejo v posvetovanje, da se dogovore, kako bodo napali sovražnika. Zdajci pa starec prorokuje Juriju zmago.

Potem nas pesnik vodi na bojno polje, katero so pokrili mrtveci in ranjenci. Danica in tovarišica ji Marta

prihajate z vrčema, da okrepite ranjenike, ko se kar namerite na Turka, v katerem Danica spozna Stanka. Njena milosrčnost je velika, kajti tudi njemu podaje vode. V tem pa dolete Turki, da odneso Stanka, a ta prosi Danico, da ga obiše v Skadru. Ona pravi, da ve, da se Morača izliva v jezero, katero moči skadrsko zidovje, in mu obeta, da ga bode obiskala. Rekši to hiti k Morači.

S tem se končuje drama. Naloga zadnjemu prizoru je, da oslavi junaštvo Črnogorcev, in se zvedava tudi to, da je starec Perun pal junaški na bojišči, predno je zvedel, da je njegova hči iskala in našla smrt v valovih Morače.

Dr. Jan Leciejewski je imenovan za privatnega docenta slovanskega jezikoslovja na dunajskem vseučilišči.

Slovanska slavnost. Letošnja tisočletnica se je pri vseh slovanskih narodih, posebno pa pri onih, ki si „prosto voljo vero in postave“,

praznovala nenavadno slovesno. O pripravah, ki so se za njo vršile v Rusiji, poročali smo v predzadnji številki; naj tedaj danes v kratkem omenimo poročil, ki pribajajo iz Rusije o zvršitvi „Slavjanskago toržestva.“

V Petrogradu so bile dopoldne v Isakijejevskem soboru in vseh ostalih cerkvah slavnostne službe božje, katerih se je udeležila ogromna množica naroda. V Isakijejevskem soboru je bil navzočen sam car s svojo rodbino in najvišjimi državnimi dostojanstveniki. Po vseh cerkvah so bile primerne propovedi o delovanju svetih slovanskih blagovestnikov; knjižice o tem in slik sv. Cirila in Metoda pa je „Slavjanskoje blagotvoriteljnoje občestvo“ razdelilo brezplačno med narod nad sto tisoč.

Zvečer je bila v dvorani plemiškega kluba javna slavnostna seja „Slavjanskago blagotvoriteljnago občestva.“ Na odru pod društveno zastavo — na kateri sta naslikana slovanska blagovestnika — bil je pripravljen prostor za predsednika generala Durnova. Njemu na desni so sedeli slovanski gostje: Ristić, Naumovič, Ploščanski in Markov; na levi pa vladike: Sava tverski, Paladij tambovski, Mitrofan črnogorski, Serafijon jekaterinoslavski in Arsenij ladoški. Dalje so sedeli v enakem redu ministri: Deljanov, Giers in Nabokov; generalni gubernator vshodne Sibirije grof Ignatijev; generali: Greig, Mahotin, Černjajev, Kuropatkin; rektor petrograškega vseučilišča Andrejevskij; člani „Slavjanskago blagotvoriteljnago občestva“ in konečno kapela gosp. Slavjanskega.

Sejo je začel predsednik Durnovo, potem ko se je odpel starožitni zbor na čast sv. Cirilu in Metodu in ko je najstarejši vladika blagoslovil navzočne s tem, da se je obrnil k slovanskim gostom ter se jim zahvalil za to, pa so prišli praznovati praznik, ki je vseslovanski. „Naš prihod“ — nadaljeval je — „je simbol bratovstva in jedinstva vseh členov velike slovanske rodbine.“ — Po predsedniku se je oglasil Ristić. Govoreč srbski, dejal je, da je ta praznik verski, narodni in prosvetni triumf. Svoj govor, kateri so navzočni pretrgavali z mnogokratnim in živahnim odobravanjem, končal je z besedami: „Živio car! Živila velika Rusija!“ — Po Ristiću je izpregovoril nekoliko besedi Naumovič, naglašujoč posebno jednoplemenost galiških Rusov z velikim narodom ruskim.

Na to je prebral tajnik „Slavjanskago blagotvoriteljnago občestva“ Aristov mnogoštevilne iz vseh strani Rusije in inozemstva došle brzobjavke. Potem so se čitale pesmi za slavnost zložene; konečno pa so prišli na vrsto govori: prof. Vladimirja Lamanskega, Aristova (v imenu bolehnega profesorja Kojalovića), generala Durnova (v imenu profesorja Bestuževa-Rjumina) in konečno profesorja Oresta Müllerja.

Najznamenitejši je bil govor profesorja Vladimirja Lamanskega. Dejal je med ostalim:

„Pravoslavna Rusija praznuje tisočletni spomin prvih slovanskih učiteljev. Praznujejo ga ob jednem tudi drugi Slovani, naši soverci: Slovani gališki, srbski; časté ga hrabri sinovi Črne Gore. (Burno odobravanje; črnogorski vladika Mitrofan se klanja. Odobravanje postaje vilha no.) Praznujejo in blagoslavlajo spomin svetih blagovestnikov slovanskih, dasi ne ob jednem z nami, tudi drugi pobratimi naši, ločeni od nas po veri. Toda iz teh ostalih se nekateri pritožujejo, da v pisavi ne rabimo latinskih črk in v cerkvi ne jezika latinskega, ko je drugim zopet iz srca žal, da so izgubili slovansko liturgijo, in mislijo na to, da bi se vrnili k staremu ritualu, predhildebrandovske službe božje v rimski cerkvi. Vse to dokazuje, da negledé na razne nazore in zahteve napolnjuje globino src vseh Slovanov hvaležnost za zasluge sv. Cirila in Metoda, in ko bi to že bilo dosti za njihovo jedinstvo, bil bi naš del sveta resnično „Evropa sv. Cirila in Metoda.“

V Moskvi se je slavnost praznovala tudi s svečano službo božjo v „Uspenjskom soboré,“ s procesijo na trg „Lobnoje mésto“ in z mašo za šolsko mladino v „Spas-skom soboré“. V vseučiliščni dvorani je bila skupna seja: „Istoričeskago i arheologičeskago občestva“ in „Obščestva ljubitelej ruskoj literaturi.“ Tudi po drugih večjih dvoranah so bila javna predavanja.

V Kijevu je bila po cerkvenih slavnostih zvečer slavnostna seja tankajšnjega oddelka „Slavjanskago blagotvoriteljnago občestva“ pod častnim predsedništvom srbskega mitropolita Mihaila v navzočnosti generalnega gubernatorja in velike druge množice. Mitropolit Mihail je imel dva govora, jeden v srbskem, drugi v ruskem jeziku. Govorila sta tudi profesorja Florinskij in Daškévich. Predsednik oddelka „Slavjanskago blagotvoriteljnago občestva“ Riegelmann je daroval v spomin na velevažno to slovansko slavnost 10.000 rubljev za širjenje znanosti ruskega jezika med ostalimi Slovani. Brzjavček je došlo v ruskem, srbskem, češkem, bolgarskem in poljskem jeziku.

V Odesi je o slavnosti izbralo tamkajšnje „Slavjanskoje blagotvoriteljnoje občestvo“ za častne člane: predsednika jugoslovanske akademije v Zagrebu dr. Fran Račkega, župnika Naumoviča v Levovem, profesorja Ljubića v Zagrebu ter ruske profesorje: Vl. Laman-skega, Bestuževa-Rjumina, O. Müllerja in Kostomarova.

Isto tako svečano po cerkvah in zunaj njih se je praznovala tisočletnica v Varšavi, Harkovu, Kursku, Kazani, Tiflisu in drugih mestih obširne ruske države. —

Za Rusijo je praznovala tisočletnico slovansko naj-dostojnejše s v o b o d n a B o l g a r s k a. Duhovska in posvetna inteligenca se je tu združila, da porabi to priliko za prubujo in prospeli narodne zavesti v prostem narodu. Svečane službe božje v Sređci se je udeležil tudi knez z vsemi ministri in vsemi višjimi uradniki. — Poleg koncertov in slavnostnih govorov so bile na mnogih krajih narodne veselice.

Med pravoslavniimi našimi brati so zaostali v praznovanji tisočletnice najbolje Srbi. Sicer je v Niši bila svečana služba božja, katere se je udeležil kralj Milan s svojim spremstvom, vsi ministri in člani narodne skupščine; a to je bilo tudi vse. Drugod po kraljevini so se služile navadne tihe maše brez propovedi; mitropolit v Belem Gradu pa je odslužil sveto mašo za „grešne (!) duše slovanskih blagovestnikov.“ Ko bi nič drugega, tedaj nas že samo to zadosti poučuje, v kakih razmerah je sedaj kraljevina Srbija; — kako imajo tudi tam Mažarji prvo besedo. Boječi se premo-gočne vzbujne narodne zavesti, za kar je ravno o svečanem praznovanji letošnje tisočletnice bilo največ prilike, vedeli so zabraniti s posređovanjem patrijarha Germana Angjelica — ki je po njihovem ukazu ogrskim in hrvaškim Srbom izgnal iz

nebes sveta slovanska brata — da bi se ta prilika porabila ne bila.

Zato so pa tem svečaneje proslavili tisočletnico oni Srbi, do katerih ne seza mažarska oblast; namreč Srbi v Črni Gori in Dalmaciji. Po vseh črnogorskih vrhovih so goreli dan pred slavnostjo kresovi; v dan slavnosti pa se se vršile svečane službe božje s procesijami. Isto je bilo v Dalmaciji. V zaderski stolni cerkvi je služil sveto opravilo sam srebrolasi vladika Števan pl. Knežević in je bila stolna cerkev pravoslavnega in katoliškega občinstva prenapolnjena. — Iz dosle povedanega je razvidno, da pravoslavni slovanski svet letošnje tisočletnice ni zmatral samo za veliko cerkveno slavnost, ampak tudi za narodni praznik. In z vso pravico. Jezik, kateri sta sveta blagovestnika uvela v cerkvena opravila in kateri se je ohranil v cerkvi med Rusi, Srbi in Bolgariji, bil je najznamenitejše orožje v boji za narodni obstoj teh narodov. Nemci so to dobro sprevideli. Zato so se takoj po smrti Metodovi po Vihingu in Vihingovcih — in tak je bil vsak nemški duhovnik — trudili izpodriniti v zapadnih Slovanih slovanski jezik iz cerkve in ga nadomestiti z latinskim. Posrečilo se jim je, in ravno zaradi tega je med nami tako napredovalo ponemčevanje. Da bi zopetna uvedba slovenske liturgije jako veliko pripomogla za vzbujanje narodnega ponosa med katoliškimi Slovani ter jih s tem okrepila v boji za narodni svoj obstoj, spoznali so vsi pravi rodoljubi duhovskega stanu in njim na čelu plemeniti vladika Strossmayer. Daj Bog! da bi končno njihovo prizadevanje imelo željeni uspeh.

U m r l j e :

Knez Aleksander Karagjorgjević, † dne 3. maja v Temešvaru v 79. letu svojega življenja.

Aleksander Karagjorgjević, bivši srbski knez, bil je sin Gjorgja Petrovića, imenovanega „Črni Gjorgje“ (Črni Jurij), kateri je osvobodil Srbijo od turškega gospostva, borec se od 1804 trinajst let proti Turkom, in kateri je bil naposled umorjen leta 1817., kakor se pripoveduje, od pristavev svojega tekmeča Miloša Obrenovića. In od tod je izvirala mržnja in smrtno sovraštvo njegovega sina Aleksandra proti Milošu, kateri je potem postal knez. Po padu Mihajla 1842 je bil izvoljen za kneza Srbije Aleksander Karagjorgjević in potrjen od porte. Za revolucije 1848 in 1849 je dal avstrijski vladi srbski pomočni zbor od 10.000 mož pod poveljništvom Kničanina. Uvel je v kneževini mnogo reform, ali zaradi prijateljstva z Avstrijo je rasla proti njemu vedno opozicija. Ta je planila nanj posebno, ko je zaroto v letu 1857. jako strogo kaznoval, obsodivši več senatorjev na smrt. Skupščina ga je 1858 zatožila in vrgla s prestola, in on je pobegnil v Avstrijo. Namesto njega je bil izvoljen za kneza zopet stari Miloš. Knez Aleksander Karagjorgjević je od tega časa živel največ na Ogrskem, in sicer v Banatu. Po umoru kneza Mihajla 1868. so ga dolžili Srbi, da je on intelektualni začetnik tega hudodelstva, in srbska vlada ga je zahtevala za se, ali ogrska ga ji ni hotela izročiti, izjavivši, da bode ona preiskavala stvar, kar je tudi bila storila, ali ker ni bilo dokazov, ni ga obsodila. Pri smrti so mu bili navzočni sinovi, hči črnogorskega kneza Nikole, Zorka, soproga starejšega mu sina Petra. Pokojnikovo truplo je pokopano na Dunaji v rodbinskem grobu na Marksovem pokopališču.

Knez Aleksander Karagjorgjević je zapustil dva milijona goldinarjev imenja. Kako je ljubil vse Srbe, kažejo nam bogate ustanove; tako je namreč zapustil 18.000 gld. srednjim solam v Srbiji, Bosni in Hercegovini; za dijake iz teh dežel in iz kraljevine Ogrske, kateri se uče v tujem zemstvu, 20.000 gld. itd.

☞ Razne novice. ☜

Stanislav Leszczynski, nekdanji kralj poljski, našel je zavetja v Zweibrückenu. V malem gradiču Čifliku je živel tiho s svojo soprogo in dobrosrčno hčerjo Marijo, baveč se jedino z vrtnarstvom. Posebno njegovo hčer je največ veselil vrt, kjer je sadila vsakovrstne rože in cve-tice. Tudi iz češnjave koščice je vzgojila drevesce, katero je kot njen ljubljenec lepo raslo v vrsti ostalega sadnega drevja. Ali Marija je morala nenadoma tihi Čiflik kot izvoljena soproga francoskega kralja Ljudevita XV. zapu-stiti in ga zameniti s sijajnim in viharnim Parizom in se posloviti od svojih ljubljencev na vrtu. S solzami je vzela od njih slovo. Ko je nekega dne Ljudevit XV. s svojo soprogo sedel v Tuilerijskem gradu, prikaže se jima tuj sluga s krožnikom, polnim najlepših češenj, poda ga kraljici govoreč: „To Vam, Vaše Veličestvo, pošila Vaš gospod oče. Krožnik je sam izdelal iz site, ki rasejo ob potoku pri Čifliku, in ga napolnil s češnjami od vašega ljubljenelega drevesa! Pri ti priči se zgrudi kraljica plačoč od veselja in žalosti na srce svojemu soprogu. On jo je nežno objel, in pokušavši oba nekoliko češenj, dejal je kralj svoji soprogi: „Vzemi pero, ljuba moja, in je namoči v črni sok te češnje. Ž njim piši svojemu očetu, da mu, ko ste Rusija in Avstrija poleg drugih bile zaveznici zoper mene, sicer ne dajem žezla Poljske, ali vender dopuščam, da mu ostane kraljevsko dostojanstvo. Marija je bila prezadovoljna. Iz češnjavih držal je splela jako umetno krožnik, položila je pismo kraljevo nanj in ga je izročila glasniku svojega očeta. Še zdaj se baje ve, kje da je bil tisti vrt, zdaj zapuščen, v katerem je plemenita knežja hči sadila rože in češnje.

Henrik II., kralj angleški, ljubil je posebno osorne šale in je posebno rad pikal tiste, katerih ni maral. Tako je večkrat s svojimi neslanimi dovtipi jezil Th. Becketa, svojega državnega ministra. Nekega zimskega dne je jezdil kralj, spremljan od svojega ministra in nekaterih gospodov z dvora, po londonskih ulicah, sam jako toplo, dasi preprosto opravljen, a minister pa v sijajni in dragi kožuhovini. Tu jih sreča siromašen, jako slabo oblečen človek. Kralj zaustavi svojega konja in pravi ministru: „Ali bi ne bilo dobro krščansko delo, temu siromaku preskrbeti gorak plašč?“ Thomas Becket od-govori: „Brez dvojbe, Veličestvo, in kralju je dolžnost, za to skrbeti, da se takim revežem pomaga!“ — „Dobro“, pravi Henrik, siromaku pomignivši, torej jaz hočem za to skrbeti in vam zdaj tako krščansko delo storiti.“ Potem seže po ministrovem lepem plašči in mu ga hoče iztrgati z rame. Minister se je branil močno, a kralj pa tudi ni popustil, in tako sta oba na največje veselje in smeh lon-donskega pouličnega občinstva vlekla plašč sem in tje, da bi bila malone s konj pokapala. Naposled je zmagal močnejši kralj in vrgel revežu plašč, kateri je presrečen ž njim odbežal. Minister pa je jezen jezdil, a kralj in njegovi spremniki pa so se veselo smejali za njim.

Na vsaki od štirih morskih ladij, katere plove po atlantskem ocejnanu, nahaja se tiskarna, a na jedni se tiska celo tudi dnevnik. Na isti ladiji je nedavno izdal neki potnik svoje pesmi, katerih čisti dobiček je podaril sirotišču za mornarsko decer.

Zanimivo je, kako prisezajo razni narodi. Ako so prisezali stari Rimljani, rojeni juristi, pograbili so kamen, vrgli ga od sebe, govoreč pri tem besede: „Pre-

kanim li vedoma, naj me zevrže Diespiter, oče svetlobe, (toliko kolikor Jupiter), kakor jaz ta kamen zavržem, brez škode mestu.“ Pozneje, po Avgustu, prisezali so Rimljani na ime cesarja. V istočnoindijski državi De-kanu prisezajo tako le: Napravi se okrog od pepela; v ta stopijo priče, katere imajo priseči, vsaka si popepeli malce glavo, položi jedno roko na glavo, drugo na prsi in govori prisego. — Stari Peruvanci niso ni prisezali, ampak so kar verovali na besedo. Nekdaj bi moral peru-vanski plemenitnik priseči pred španjskim sodnikom. Pe-ruvanec je odgovoril: Čemu terjaš, da svoj govor potrdim z imenom tvojega boga? Jaz nisem kristjan.“ — Sodnik je odgovoril: „Dovolj bode, če v svojem govoru zakličeš samo ime solnca in meseca! — In Peruvaneec je pristavil: „Mi izgovarjamo imena svojih bogov samo tedaj, kader molimo, jaz jih torej ne smem brez potrebe izustiti. Bodi tedaj s tem zadovoljen, da ti obečam, govoriti resnico, kakor da bi jaz stal pred španjskim kraljem, čegar pravd-nik si ti zdaj. Španjski sodnik je moral s to izjavo biti zadovoljen. — V Guineji mora vsak, kdor priseza, prej piti. In vsakega je tako strah pred tem požirkom, da nobeden ne pije, kdor je neresnico govoril, boječ se, da bo moral umreti. Abesinci prihajajo pred svoje cerkve in polagajo roke na cerkvena vrata, a drugi jih preklinajo in prete, ako bi kdo krivo prisezal. Za vsako kletvijo mora Abesinec reči „Amen“. Abesinci niso sicer resnicoljubni ali te prisege se jako boje. — Neki rod v Etruriji je pri-sezal pri studenci, v kateri so vrgli ploščo, na kateri je bila pisana prisega. Ako je to bilo res, plavalja je plošča na vodi; ako pa je bilo krivo, utonila je, a njega je iz studenca pridrvivši ogenj požgal. — V cerkvi v Rimu, blizu Aventina, bil je nekdanj videti marmorni kamen, ki je neki bil tam že od prastarih časov. V ta kamen, imenovan la bocca della verità, bile so usekane oči, nos in usta. V ta usta so polagali nekdanj ljudje, kadar so se zaklinali, dva prsta; nepravničniku sta se prsta odtr-gala. Zategadelj se imenuje kamen: la bocca della verità, to je usta resnice.

Mr. Silas Rutherford, umetnostni presojevalec londonskega lista „Morning Advertiser“, bil je velik pijanec. Nekega dne je odšel jako vinjen v „British Museum“, da si razgleda razstavljene slike in da o njih v svojem listu spiše oceno. Stopivši v predsobje, postoji pred ogle-dalom, trdno misleč, da gleda sliko pred seboj. Nekaj časa opazuje nenavadno obličje, katero mu je gledalo nasproti, in zapiše v svojo knjižico: „Prva dvorana. Glava pijanca. Mnogo značaja. Rdeč nos, zvesto pred-očen, da me spomina na resnico. Gotovo portrét po na-ravi. Izvornik sem že moral kje videti.“ — Drugi dan je prinesel list „Morning Advertiser“ daljši članek iz pe-resa Mr. Rutherfordovega, v katerem je „Glavi pijanca“ posvetil pol predela, hvaleč veliki talent nepoznanega slikarja.

Listnica upravnštva:

Veleč. gosp. V. G. v Z.: Vaša naročnina je plačana le do 31. marca t. l. Poslali ste nam dne 17. decembra 1884. 1 gold., kasneje pa nič več.

Gospod F. R. pri Sv. Miklavži: Ko nam določite še 30 kr., plačana bo Vaša naročnina do konca meseca junija t. l.

„Slovan“ izhaja 1. in 15. dan vsakega meseca. Cena mu je za unanje naročnike za vsé leto 4 gld. 60 kr., za polu leta 2 gld. 30 kr. in za četrt leta 1 gld. 15 kr.; za ljubljanske: za vse leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld.; za dijake pa: 3 gld. 60 kr. — Posamične številke se prodajajo po 20 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošilajo upravnštvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu štev. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvo-stopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.